

Univerzita Hradec Králové

Filozofická fakulta

Bakalářská práce

2019

Josef Tichý

Univerzita Hradec Králové
Filozofická fakulta
Katedra filozofie a společenských věd

Specifika terorismu 21. století

Bakalářská práce

Autor: Josef Tichý
Studijní program: B6101 Filozofie
Studijní obor: Filozofie a společenské vědy
Forma studia: prezenční
Vedoucí práce: Mgr. et Mgr. Michal Rigel

Hradec Králové, 2019

Zadání bakalářské práce

Autor:	Josef Tichý
Studium:	F16BP0188
Studijní program:	B6101 Filozofie
Studijní obor:	Filozofie a společenské vědy
Název bakalářské práce:	Specifika terorismu 21. století
Název bakalářské práce AJ:	Understanding Terrorism in the 21st Century

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem bakalářské práce je poskytnout základní charakteristiku terorismu 21. století a popsat jeho specifické rysy ve vztahu k terorismu, jak byl znám ve stoletích předchozích. Úvodem poskytnu základní definici pojmu terorismus a dále se pokusím o zachycení proměn metod boje, cílů a způsobů komunikace teroristů v období mezi lety 2001-2017. Soustředit se budu zejména na pokrok v oblasti vědeckotechnologického vývoje, který dle mého názoru poskytl pojmu terorismus nový rozměr. V závěrečné části předložím opatření, která by mohla být efektivní ve vztahu k výše popsaným novým strategiím způsobům boje teroristů.

-BONANATE, Luigi. Mezinárodní terorismus. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. ISBN 80-85928-45-0. -CORTE IBÁNEZ, Luis de la. Logika terorismu. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1724-6. -DAVID, Vladislav a MALACKA, Michal. Fenomén mezinárodního terorismu. Praha: Linde, 2005. ISBN 80-7201-524-9. -DOLNIK, Adam. Understanding terrorist innovation: technology, tactics and global trends. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2007. ISBN 9780203088944. -EICHLER, Jan. Terorismus a války v době globalizace. 2., dopl. vyd. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9. -ENGLISH, Richard. Terrorism: how to respond. Oxford: Oxford University Press, 2010. ISBN 9780199590032. -NATHANSON, Stephen. Terrorism and the ethics of war. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 9780521199957. -SOULEIMANOV, Emil. Terorismus: válka proti státu. Praha: Eurolex Bohemia, 2006. ISBN 80-86861-76-7. -SOULEIMANOV, Emil a BELFER, Mitchell. Terorismus: pokus o porozumění. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. ISBN 978-80-7419-038-4.

Garantující pracoviště:	Katedra filosofie a společenských věd, Filozofická fakulta
Vedoucí práce:	Mgr. et Mgr. Michal Rigel
Oponent:	doc. Mgr. Jaroslav Daneš, Ph.D.
Datum zadání závěrečné práce:	4.4.2018

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval pod vedením vedoucího bakalářské práce samostatně a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Hradci Králové dne 3. 12. 2019

.....

Josef Tichý

Poděkování

Rád bych chtěl poděkovat vedoucímu mé práce panu Mgr. et Mgr. Michalovi Rigelovi za důležité rady, věcné připomínky, vstřícnost a ochotu mi vždy pomoci. Dále bych rád poděkoval své rodině za neustálou podporu a motivaci.

Anotace

TICHÝ, Josef. *Specifika terorismu 21. století*. Hradec Králové: Filozofická fakulta, Univerzita Hradec Králové, 2019, 54 s. Bakalářská práce.

Ve své bakalářské práci jsem se zaměřil na problematiku terorismu 21. století. V úvodu práce jsem se zabýval definicemi terorismu od různých autorů. Pokračoval jsem geografickým rozsahem terorismu, následovaly metody, cíle a způsoby komunikace v terorismu. Posledním bodem bakalářské práce jsou protiteroristická opatření, strategie Evropské unie a boj proti terorismu v České republice.

Cílem bakalářské práce bylo poukázat na vývoj terorismu v průběhu času 20. století a 21. století. Pozornost jsem věnoval také síle terorismu a jeho současným hrozbám pro společnost, odehrávajícím se po celém světě.

Po napsání bakalářské práce jsem dospěl k závěru, že terorismus byl, je a bude celosvětovým problémem ještě dlouhou dobu. Myslím si, že pokud bude dobře fungovat mezinárodní spolupráce, tak by mohlo dojít k jeho minimalizaci.

Klíčová slova: terorismus, Al-Káida, metody, organizace, útok, násilí

Annotation

TICHÝ, Josef. *Understanding Terrorism in the 21st century*. Hradec Králové: Philosophical Faculty, University of Hradec Králové, 2019, 54 pp. Bachelor Thesis.

In my bachelor thesis I focused on the 21st century terrorism. In the introduction I dealt with the definitions of terrorism written by various authors. I continued with the geographic scope of terrorism, followed by methods, objectives and ways of communication in terrorism. The last point of this bachelor thesis is counterterrorism measures, the European Union strategy and the fight against terrorism in the Czech Republic.

The aim of this thesis was to point out the development of terrorism during the time of the 20th century and the 21st century. I also paid attention to the strength of terrorism and its current threats to society, taking place all around the world.

After writing my thesis I came to the conclusion that terrorism has been, is and will be a global problem for a long time. I think that if international cooperation works well, it could be minimized.

Keywords: terrorism, Al-Qaeda, methods, organization, attack, violence

Obsah

1	Úvod	1
2	Vymezení pojmu Terorismus, válka, partyzánská válka a guerilla.....	4
2.1	Specifické rysy (definice) terorismu.....	4
2.2	Specifické rysy (definice) války	7
2.3	Specifické rysy (definice) partyzánské války a guerilly	8
2.4	Rozdíl mezi terorismem, válkou a guerillou.....	8
2.5	Historie terorismu	9
3	Terorismus v průběhu času (jeho vývoj, dynamika)	20
3.1	Rozsah (geografie).....	20
3.1.1	Lokální (státní) terorismus	20
3.1.2	Mezinárodní terorismus	20
3.2	Metody terorismu.....	21
3.2.1	Klasické metody terorismu	22
3.2.1.1	Hrozba použití výbušných látek.....	22
3.2.1.2	Nález podezřelého předmětu.....	23
3.2.1.3	Nález nástražného systému	23
3.2.1.4	Výbuch objektu nebo jeho okolí	24
3.2.2	Kybernetický terorismus	25
3.2.3	Sebevražedný terorismus	27
3.2.4	Chemický terorismus	27
3.2.5	Biologický terorismus.....	28
3.2.6	Nové hrozby terorismu	29
3.3	Cíle terorismu	30
3.3.1	Cíle terorismu ve 20. století	30
3.3.2	Cíle terorismu ve 21. století	31
3.4	Způsoby komunikace v terorismu v průběhu času	35
3.4.1	Terorismus a média.....	36
3.4.2	Staré typy komunikace.....	37
3.4.3	Nové (moderní) typy komunikace	37

4	Protiteroristická opatření.....	41
4.1	Strategie EU pro boj proti terorismu	41
4.1.1	Prevence	42
4.1.2	Ochrana	42
4.1.3	Pronásledování.....	42
4.1.4	Reakce.....	43
4.2	Boj proti terorismu v rámci České republiky	44
5	Závěr	48
6	Seznam použité literatury	49
7	Přílohy	54

Seznam zkratek

ASALA	Arménská tajná armáda pro osvobození Arménie
AUC	Spojená sebeobrana Kolumbie
B-agens	Typ biologických zbraní
BR	Rudé brigády (Brigate Rosse)
ČR	Česká republika
DFOP	Demokratická fronta za osvobození Palestiny
EPL	Lidová osvobozenecká armáda
ETA	Baskicko a jeho svoboda (Euskadi Ta Askatasuna)
EU	Evropská unie
FARC	Revoluční ozbrojené síly Kolumbie (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia)
FNLC	Fronta národního osvobození Korsiky
Hizballáh	Strana Alláhova neboli Strana Boží
IRA	Irská republikánská armáda
KKK	Ku-klux-klan
LFOP	Lidová fronta pro osvobození Palestiny
OOP	Organizace pro osvobození Palestiny
OPEC	Organizace zemí vyvážejících ropu (Organization of the Petroleum Exporting Countries)
OSN	Organizace spojených národů
PKK	Strana kurdských pracujících
PNR	Údaje jmenné evidence cestujících (Passenger Name Record)
RAF	Frakce Rudé armády (Red Army Fraction)

SCADA	Dispečerské řízení a sběr dat (Supervisory Control And Data Acquisition)
SSSR	Svaz sovětských socialistických republik
USA	Spojené státy americké
VMRO	Vnitřní makedonská revoluční organizace
WU	Weather Underground

1 Úvod

V současné moderní době existuje stále mnoho hrozeb, s nimiž se potýká celý svět. Podle mého názoru jednou z těch největších je terorismus. Právě proto bych se chtěl zabývat touto problematikou ve své bakalářské práci.

Terorismus je slovo, které celosvětově nahání hrůzu, strach a představuje násilí, jež má na svědomí spoustu nevinných obětí. Setkáváme se s ním často v tisku, v televizních reportážích i v rozhlasových zprávách.

Při pohledu na katastrofické následky si kladu otázku: „Kde se bere taková velká zloba a nenávisť?“ Terorismus má kořeny již v dávné historii, kdy šlo o snahu svrhnout vládce, přes politické změny až do současnosti. Motivy pramení z náboženské, politické a ekonomické situace. Jde o celosvětový problém, který donutil nejvyšší představitele jednotlivých zemí ke vzájemné spolupráci. Proto je potřeba společnými silami bojovat proti organizovanému zločinu. Když se nad tím zamyslím, tak důsledky jsou skutečně katastrofální. Mnozí teroristé jsou dokonce ochotni obětovat i vlastní život nebo rodinu.

Naše země je členem Evropské unie a součástí Severoatlantické aliance a i přesto, že jsme malý stát, zapojili jsme se do boje proti tomuto rozsáhlému problému. Máme i odborníky, kteří se tímto problémem zabývají.

Svou bakalářskou prací chci upozornit na toto velice závažné téma. Chci, aby se lidé o problematice terorismu a jejich dopadech na společnost ve světě, ale i u nás v České republice dozvěděli co nejvíce.

V úvodu své práce se pokusím alespoň stručně o vysvětlení pojmu terorismu. Toto slovo stále nemá přesnou a stálou definici, protože různí odborníci, zabývající se tímto tématem, se stále neshodli, jak přesně tento problém definovat, tak se ji alespoň já pokusím nějakým způsobem přiblížit a vysvětlit. Zároveň se chci pokusit k této definici přidat i nějaký svůj osobní názor, což je přesně to, co bych chtěl praktikovat v každé kapitole. Chtěl bych vždy každé téma popsat a vysvětlit tak, aby to bylo pochopitelné i pro ostatní a vždy k tomu poskytnout i svůj vlastní názor.

Abych se vrátil zpět k první kapitole, tak bych jako součást definice terorismu rád věnoval pár řádků specifickým rysům tohoto problému, které jsou rozsáhlé, ale zároveň bych ho chtěl odlišit od dalších pojmů, jako jsou válka, partyzánská válka či guerilla, které jsou často zaměňovány právě s již zmíněným terorismem. Závěr

prvního bodu bych se chtěl zaměřit na bohatou historii terorismu, která je velmi dlouhá, zajímavá, smutná a sahá až do Říše římské či Francouzské revoluce, kde byl tento termín poprvé oficiálně použit.

Ve druhé kapitole, bych se chtěl věnovat hned několika tématům, kvůli kterým budu postupně odkrývat, jak terorismus funguje. Chci se zaměřit na rozsah terorismu, co se týče geografického rozložení ve světě. Tím mám na mysli, jeho rozdělení na lokální (státní) a mezinárodní terorismus.

Dále bych chtěl právě tyto dva pojmy popsat a vymezit, jaký je mezi nimi rozdíl a ve kterých zemích světa se tyto druhy terorismu vyskytly. Konkrétně bych se chtěl zaměřit na to, jak to bylo ve 20. a 21. století, kdy terorismu dosáhl svého největšího rozsahu.

Dále bude následovat rozsáhlá kapitola o metodách terorismu a jeho rozdělení. Toto rozdělení je velmi obsáhlé a kvůli dnešním moderním technologiím 21. století se teroristům dostává novým možnostem, které dříve nebyly. Budu popisovat, jak klasické metody, které se praktikovaly dříve, ale i současné či moderní metody. V dnešní moderní době, jsou metody úplně jiné, než které se praktikovaly dříve.

Předposledním bodem této rozsáhlé kapitoly budou cíle, na které se teroristé v těchto dvou posledních stoletích nejvíce zaměřovali. Je zřejmé, že čím více se budeme prokousávat historií terorismu do současnosti, tím budou cíle vyšší a vyšší, bolestivější a rozsáhlejší, což má bohužel za následek mnohonásobně více obětí, které za nic nemohly a staly se tak obětí něčeho, čeho ani nechtěly, jelikož byly ve špatný čas na špatném místě.

Poslední kapitola představuje, jak mezi sebou teroristé v letech 2001–2017 komunikovali. Jaké byly jejich způsoby a metody, předávání si informací, jak verbovali nové členy do svých řad, jakou roli sehraávají média a mnoho dalších věcí s tímto tématem spojených.

Ve čtvrté a zároveň úplně poslední kapitole této práce se zaměřuji na protiteroristická opatření, která jsou velmi důležitá pro ochranu nevinných lidí a zároveň zabránit něčemu takovému, co se v současném světě děje. Bohužel, ne vždy jsou tato opatření úplně smysluplná a propracovaná tak, jak bychom si přáli, a pak bohužel někdy dojde k tomu, že i přes veškerou snahu se vždy nepovede teroristickému

útoku zabránit. Právě proto, bych se chtěl v této části stručně podívat na to, jaká je strategie Evropské unie v boji proti terorismu a zároveň, jak je na tom Česká republika a co pro to dělá.

2 Vymezení pojmu Terorismus, válka, partyzánská válka a guerilla

2.1 Specifické rysy (definice) terorismu

Pojem terorismus je jedním z nejzávažnějších problémů nynějšího světa, v němž žijeme. Lze ho definovat mnoha různými způsoby a definicemi. Jedna z nich zní: *„Terorismus je plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřené proti nezúčastněným osobám sloužící k dosažení vytčených cílů.“*¹

Slovo terorismus má své kořeny již v dávné historii, pochází z latinského jazyka. Význam slova „teror“ nebo „terroris“ v překladu znamená nahánět velký strach. Je odvozeno od „terrere“, jehož doslovný překlad je hrozit nebo způsobovat hrůzu. Pravdou je, že terorismus prochází neustálým vývojem. Podle historického vývoje, ale nikdy nevznikla jednotná definice terorismu.

*„Mnoho definic navíc zahrnuje myšlenku, že teroristické akce mají dva cíle: bezprostřední oběti útoku a druhá skupina, publikum, které se teroristé snaží ovlivnit. Teroristé směřují násilí proti menší skupině, aby ovlivnili členy větší skupiny nebo vůdce, kteří je zastupují.“*²

„Problém s definicí pojmu terorismus je již na první pohled obtížnější než s pojmem asymetrie, což je dáno v neposlední řadě daleko vyšší mírou politizovanosti prvně zmíněného jevu. Navzdory desetiletím úporných snah odborníků po celém světě dnes obecně přijímané vymezení terorismu stále schází. Jak poznamenávají Alex Schmid a Albert Jongman, a zřejmě nejsou daleko od pravdy, „[v úsilí vymezit terorismus] vypsali autoři téměř tolik inkoustu, kolik aktéři terorismu prolili krve“. V původním vydání citované studie [1983] uvedli tito autoři 109 odlišných definic terorismu, které tehdy kolovaly v akademické a expertní obci. Vzhledem k tomu, že terorismus v současnosti představuje mnohem urgentnější bezpečnostní problém než tehdy, existuje dnes definic patrně ještě více. Nedávno vypracovaná studie OSN na téma terorismus má

¹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Definice pojmu terorismus* [online]. © 2019, 29. 7. 2009 [cit. 2019-07-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

² NATHANSON, Stephen. *Terrorism and the ethics of war*. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-19995-7, s. 19.

1866 stránek, přesto však postrádá jasné a jednotné vymezení pojmu terorismus.“³ Tato citace je důkazem toho, že ani odborníci se nedokážou shodnout na jednotné definici terorismu. Podle nich je tento pojem nejednotný a poukazuje na individuální pohledy různých autorů.

Španělský autor Luis de la Corte Ibáñez ve svém díle, které nese název *Logika terorismu* z roku 2009 píše o definici terorismu takto: „*Jde o promyšlenou sérii násilných a zstrašujících činů, které míří proti nebojujícím obyvatelům a jsou naplánovány tak, aby psychologicky zapůsobily na mnohem větší počet osob, než jsou přímé oběti, a tak posloužily k dosažení konkrétního, skoro vždy politického cíle.*“⁴

Dalším autorem, který ve své knize uvedl, svoji definici, týkající se terorismu je Emil Souleimanov a definuje ji takto: „*Terorismus je zvláště nebezpečnou zbraní v moderním ohrožení bezpečnosti států, protože používá násilí především a hlavně vůči civilnímu obyvatelstvu s cílem maximálních obětí. Přitom nešetří ani životy vlastních bojovníků.*“⁵

V následujících odstavcích uvedu příklady dalších definic terorismu od různých autorů. Paul Wilkinson si vysvětluje terorismus jako: „*systematické užití násilného zstrašování obvykle pro politické účely. Je využíván k vytvoření a rozšíření strachu mezi širší cílovou skupinou než jsou jen přímé oběti násilí, k propagandě daného tématu, stejně jako k donucení oběti přistoupit na teroristické požadavky.*“⁶

Anne Schwenkenbecher ve svém díle uvádí tuto definici: „*Terorismus je strategie nebo taktika, která využívá násilí nebo síly k dosažení politických cílů.*“⁷

Podle Ministerstva vnitra České republiky definice terorismu zní: „*plánované, promyšlené a politicky motivované násilí, zaměřeného proti nezúčastněným osobám,*

³ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 32.

⁴ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 19.

⁵ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 8.

⁶ WILKINSON, Paul. *Terrorism versus democracy: the liberal state response*. Portland: Frank Cass, 2001. ISBN 0714681652, s. 12.

⁷ SCHWENKENBECHER, Anne. *Terrorism: a philosophical enquiry*. New York: Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-0-230-36398-4, s. 14.

sloužící k dosažení vytčených cílů.“⁸ Další definice terorismu podle FBI je: „*Terorismus je nezákonné použití síly a násilí proti osobám či majetku se záměrem zastrašit nebo donutit vládu, civilní obyvatelstvo či jeho určitou skupinu a tím dosáhnout politických nebo společenských cílů.*“⁹

„*Násilná akce se nazývá teroristickou, když její psychologické účinky jsou v nerovnováze s jejími čistě fyzikálními výsledky.*“¹⁰

Jedním z důvodů je i to, že se vyskytuje v různých oblastech lidské činnosti. Terorismus zasahuje například do politiky, kriminalistiky, práva, psychologie, sociologie a mnoha dalších oblastí.

Musíme si také uvědomit, že terorismus prošel v současné době určitým vývojem. Díky moderním komunikačním prostředkům, jako internet je dorozumívání, konverzace i předávání informací mnohem snadnější, než tomu bylo v minulosti nebo dokonce v daleké historii. Hodně je využívána i přeprava, především letecká, jelikož je rychlá a spolehlivá.

Zkrátka je možné spojení s celým světem během chvíle. Organizované teroristické skupiny dnes mají vše dokonale připravené, propracované a promyšlené do nejmenších detailů.

O terorismu je důležité mluvit, bojovat proti němu všemi možnými a dostupnými prostředky. Učí se o něm také děti ve školách při hodinách dějepisu, což si myslím, že je správné. Měly by mít přehled o tom, co se děje nejen u nás v České republice, ale i v celém světě. K tomu jim i nám všem ostatním velice dobře napomáhají především média, jako jsou televize, rozhlas či tisk. Dalšími, ale už méně důvěryhodnými zdroji informací jsou sociální sítě Facebook, Instagram, Twitter a tak dále. Podstatné je i to, sledovat co se děje kolem nás.

⁸ MAREŠ, Petr. Stručná historie terorismu. In *Manipulátoři.cz* [online]. 27. 3. 2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/strucna-historie-terorismu/>

⁹ Valka.cz. *Terorismus: Definice terorismu* [online]. 20. 1. 2001 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/327-Terrorismus>

¹⁰ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0, s. 174.

2.2 Specifické rysy (definice) války

Pojem válka lze vysvětlit jako „1. organizovaný ozbrojený boj mezi dvěma stranami (státy aj): světová, občanská, atomová v. 2. boj vedený nevojenskými prostředky: hospodářská v.; publ. studená v.; v nervů.“¹¹

„Válku lze definovat jako „násilný masový konflikt“, ve kterém se na bojích bezprostředně podílí dvě nebo více ozbrojených sil, a přitom:

- přinejmenším jednu stranu tvoří regulérní ozbrojené síly vlády;
- na obou stranách existuje přinejmenším centrálně řízená organizace těch, co vedou válku a boje, i když je omezena na organizovanou obranu nebo na strategicko-taktické přepady (guerillové akce, partyzánská válka);
- ozbrojené operace vykazují jistou kontinuitu, tzn., že obě strany sledují určitou strategii.“¹²

Válka je vlastně ozbrojený konflikt, který je rozdělen do tří kategorií:

1. „Menší ozbrojený konflikt, kde počet mrtvých v souvislosti s bojem během konfliktu dosáhl nejméně 25, nejvíce však 1 000.
2. Střední ozbrojený konflikt, ve kterém přesáhl během konfliktu počet mrtvých v souvislosti s bojem 1 000, ale bylo to méně než 1 000 v každém roce konfliktu.
3. Válka, ve které počet mrtvých v souvislosti s bojem přesahuje 1 000 v každém roce konfliktu.“¹³

Války mezi státy jsou války mezinárodní neboli světové. Občanská válka je organizovaný ozbrojený boj uvnitř státu, v němž jde především o moc v zemi. Existuje i koncept nestátních válek. Ty mají souvislost s ozbrojeným konfliktem uvnitř společenství, jsou organizovány nestátně.

¹¹ DANĚŠ, František, Josef FILIPEC, Jaroslav MACHAČ a Vladimír MEJSTŘÍK. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost*. 2., opravené a doplněné vydání. Praha: nakladatelství Academia, 2001. ISBN 80-200-0493-9, s. 482.

¹² MAREŠ, Miroslav. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. *Obrana a strategie*. 2004, 4(1). ISSN 1802-7199, s. 22.

¹³ Tamtéž, s. 22.

2.3 Specifické rysy (definice) partyzánské války a guerilly

Guerilla je specifická kategorie války, případně partyzánská válka. Podstatou je strategie boje spojená se specifickými bojovníky. Může se objevit nejen v mezinárodní, ale především v občanské a dekolnizační válce. Partyzánská, v doslovném překladu stranická válka se datuje v polovině 18. století ve Francii, kde se vedly války s harcovníky a s malými částmi oddílů. Guerilla je slovo, které ve španělštině znamená malá válka. Souvisí se španělským odbojem proti Napoleonovi na počátku 19. století. Jsou tři základní formy, které se mohou různě prolínat:

1. *„Guerillu jako strategii boje za frontovou linií, která je podporou hlavního bojového úsilí nepřítele (např. partyzánské hnutí na obsazeném území SSSR ve druhé světové válce),*
2. *guerillu jako hlavní strategii boje, kdy je jejím cílem velkým množstvím malých střetů vyčerpat a tím i zcela vojensky porazit nepřítele,*
3. *guerillu jako etapu války, po níž dochází k přeměně guerillových bojovníků (partyzánů) na regulérní armádu (v tomto pojetí guerillu vnímali i její dva nejvýznamnější teoretici Mao Ce-tung a Ernesto Che Guevera).“¹⁴*

Guerillu neboli partyzánskou válku lze brát jako formu vojenské činnosti. Existuje tu také spojení s vojáky regulérních armád. Ti mohou být velitelé nebo poradci guerillových jednotek. Podrobněji toto téma popisuje známý autor Carl Schmitt ve své knize *Teorie partyzána*.

2.4 Rozdíl mezi terorismem, válkou a guerillou

Z předchozího textu je zřejmé, že mezi výrazy terorismus, válka a guerilla se nachází určité odlišnosti. Tomuto tématu byl věnován i výzkum posledních desetiletí. Rozdíly jsou patrné už z jednotek nasazení. Války se účastní velká armáda s nasazením plné bojové techniky s cílem fyzického zničení. Kdežto guerilla má střední nasazení, používá lehké zbraně pro pěchotu a má za cíl především vojenské oslabení nepřítele. Terorismus má nejmenší nasazení oproti předchozím dvěma pojmům.

¹⁴ MAREŠ, Miroslav. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. *Obrana a strategie*. 2004, 4(1). ISSN 1802-7199, s. 23.

Většinou se ho účastní méně než deset osob. Jsou používány ruční zbraně, granáty nebo specializované zbraně. Jeho účinkem má být psychický nátlak. Je používána speciální taktika, například únosy a výbuchy, které jsou typické i pro válku a guerillu. Příkladem jsou události z Iráku nebo Afghánistánu, kdy byl použit pojem válka proti terorismu (viz příloha 1 – tabulka 1 Charakteristika terorismu, guerilly a tradiční války jako způsob násilného boje).

2.5 Historie terorismu

Souvislost mezi terorismem a lidstvem je téměř od prvopočátku. Samozřejmě, že v minulosti se tomuto jevu nepřisuzovaly tak velké důsledky jako v dnešní době. Podle dostupných informací existuje první zmínka o terorismu už ve 14. století. Kdy docházelo k různým krveprolitím nebo atentátům již v dobách starého Řecka a Říma.

„Ti, co se vzdají základní svobody, aby získali trochu dočasného bezpečí, si nezaslouží ani svobodu, ani bezpečí.“¹⁵

Dalším mezníkem v historii terorismu, který stojí za zmínku je období konce 19. století a velká část 20. století. V té době se objevovaly nové pohnutky teroristů, jež z části navazovaly na revoluci ve Francii. Emil Souleimanov informuje o pokračujícím protimonarchistickém naladění v celé Evropě. Poukazuje na určité snahy svrhnout současný státní režim. Ten se jevil jako nespravedlivý vůči se rozšiřující dělnické třídě, která pracovala ve velice těžkých podmínkách industrializujících se zemí.¹⁶

Odezvou na tuto situaci byly ideje Karla Marxe a Bedřicha Engelse, v nichž existují odlišnosti.¹⁷ Marx popsal přetrvávající boj dělníků s třídou kapitalistů a prohlásil, že daná situace má jediné řešení, a tím je revoluce. Pravým opakem bylo anarchistické hnutí, které se v této době nejvíce rozšířilo v Rusku. Zde se také zakládaly nejrůznější anarchistické skupiny.¹⁸

¹⁵ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7, s. 48.

¹⁶ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 55.

¹⁷ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7, s. 21.

¹⁸ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 55.

„Jak uvádí k tomuto období Jiří Šedivý, „význam pojmu [...] byl rozšířen i na terorismus individuální (někdy také nazývaný „ruský“), projevující se snahou jednotlivců či malých skupin změnit režim za pomoci politických atentátů.“¹⁹

Chtěli svrhnout cara a vraždili politické představitele. Později si teroristé začali uvědomovat, jak důležitá je publicita. S rozvojem nových technologií, kterými byly média, telegraf, ale i železnice se myšlenky teroristů šířily daleko rychleji a ovlivňovaly veřejné mínění. Ruská skupina Narodnaja volja se zviditelnila především zavražděním ruského cara Alexandra II. V roce 1881.²⁰

Ve druhé polovině 19. století bojovalo s teroristickými skupinami a jejich útoky Rusko, poté došlo k rozšíření do Evropy a rovněž do Ameriky.²¹ Zde patřila mezi nejvýznamnější organizace ultrapravicová teroristická skupina Ku-klux-klan, dále jen KKK. Hlavními praktikami této organizace byly vraždy, vydírání, bití, lynčování a další násilnosti. Cílem těchto teroristických aktivit se stali otroci, bílí učitelé ze Severu či republikánští politici, kteří chtěli zavést rasovou rovnoprávnost. V průběhu 1. světové války propukla druhá éra tohoto klanu.²² Tentokrát se zaměřil proti Židům a katolíkům. Další vývoj KKK pokračoval v polovině 50. let jako reakce na snahy o zrušení rasové segregace. Postupem času začal vliv této skupiny upadat, a dokonce ztrácet podporu veřejnosti.²³

V roce 1893 vznikla VMRO, což znamená Vnitřní makedonská revoluční organizace, jejímž cílem bylo osvobození Makedonie od osmanské nadvlády. I zde narážíme na strategii veřejně prováděných útoků, které měly za cíl poukázat na makedonskou otázku.²⁴ Roku 1911 založili srbští armádní důstojníci další balkánskou organizaci pod názvem Černá ruka (Crna ruka), jež bojovala proti rakouské nadvládě v Bosně a Hercegovině. Část této organizace usilovala jen o silné Srbsko. Ovšem pohrávalo se tu i s myšlenkou na zřízení jednotného státu všech jižních Slovanů. Vůdcem Černé ruky se stal bývalý šéf srbské rozvědky Dragutin Dimitrijević, který měl

¹⁹ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 56.

²⁰ Tamtéž, s. 56.

²¹ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 37.

²² SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 56.

²³ Tamtéž, s. 57.

²⁴ Tamtéž, s. 57.

na svědomí v roce 1903 atentát na prohabsburského srbského krále Alexandra pocházejícího z dynastie Obrenovićů. Spoluúčast na atentátu na následníka trůnu Františka Ferdinanda d'Este v roce 1914 byla však nejvýraznějším útokem.²⁵

„Teroristé konce 19. a začátku 20. století podle D. Rapoporty nikdy zcela nedosáhli svých cílů. Ve své činnosti využili nové populární ideologie, jako byl marxismus, anarchismus a nacionalismus. Na průběh tzv. první vlny terorismu měl významný vliv také rozvoj technologií, které zrychlily komunikaci a teroristickým útokům dodaly větší publicity.“²⁶

Konec první světové války a začátek rozpadu evropských koloniálních říší se stal další etapou terorismu. Dalo by se říct, že se jedná o etnoteroristickou nebo etnoseparatistickou. V tomto období měly teroristické organizace za cíl osvobození daného území od nadvlády cizího státu.²⁷

Jednou z dalších skupin jsou nacionalistické skupiny, které se většinou setkávají s vyšším stupněm podpory veřejnosti. Nacionalističtí teroristé se zaměřují na vytvoření nezávislého státu. Zde můžeme vidět největší nejasnost mezi jednou stranou sporu, která vidí útočníka jako teroristu, zatímco druhá ho považuje za bojovníka za svobodu. Příkladem toho je Irská republikánská armáda (Irish Republican Army neboli IRA), která měla za cíl dosažení nezávislého Irska na Velké Británii.²⁸

V kategorii etnicko-náboženské jsou i židovské organizace Haganah, Lehi nebo Irgun. Právě ony bojovaly proti vládě Velké Británie nad Palestinou nebo palestinský Hamás.²⁹

V období druhé světové války část členů Irgunu bojovala na straně Britů proti nacistickému Německu a počet teroristických útoků klesl. Našly se i skupinky nesmiřitelných radikálů, které s Brity spolupracovat nechtěly. V roce 1948 následoval útok na palestinskou vesnici, kde bylo více než dvě stě obětí.³⁰

²⁵ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1, s. 47.

²⁶ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 57.

²⁷ Tamtéž, s. 57.

²⁸ Tamtéž, s. 57.

²⁹ Tamtéž, s. 58.

³⁰ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1, s. 81.

Časem začaly vznikat nové arabské skupiny bojující proti Státu Izrael. Významné postavení tu mělo palestinské hnutí al-Fatah. Palestinské útoky proti Izraeli probíhaly i na počátku 60. let. V roce 1964 byla založena Organizace pro osvobození Palestiny (OOP). Předními členy této organizace se staly organizace al-Fatah, Lidová fronta za osvobození Palestiny (LFOP), Demokratická fronta za osvobození Palestiny (DFOP). Základny OOP se nacházely v Libanonu, Jordánsku, Sýrii nebo Tunisku. S pomocí OOP mohly tyto skupiny usilovat o dosažení společného cíle i přesto, že měly odlišné metody. Společným úkolem těchto skupin bylo docílit nezávislosti Palestiny.³¹

Eta (Euskadi ta Askatasuna – Baskicko a svoboda) se proměnila z politické skupiny na teroristickou organizaci. Nejdříve se bránila vnitřním sporům mezi komunisty a nacionalisty. Nakonec začala s teroristickou kampaní směřující proti představitelům režimu. Nejznámější akcí se stal atentát na designovaného Francova nástupce Luise Carrera Blanca v roce 1973. Postupem času se stala ETA ze „skupiny bojovníků za svobodu“ prostou teroristickou skupinou. Její násilné akce pokračovaly i v dalších letech.³²

Od 20. let 20. století docházelo k nejsilnějším ozbrojeným aktivitám kurdevských separatistů v Turecku proti místní republikánské vládě.³³

„Nejvýraznějším představitelem kurdevských odbojářů je Kurdevská strana pracujících (PKK), jež byla založena v 70. letech a která se dá označit za guerillovou i teroristickou formaci. Její ideologická orientace čerpala zpočátku z marxismu-leninismu. Hlavním cílem však bylo vytvoření samostatného kurdevského státu v jihovýchodní části Turecka (případně i spojení s iráckým Kurdistánem).“³⁴ PKK unášela také občany západních zemí. Má za sebou více než deset tisíc zmařených životů Turků, Kurdů i zahraničních turistů. Vůdcem PKK se stal Abdullah Öcalan, kterého v roce 1998 zadrželi Turci a dodnes je uvězněn.³⁵

Podle D. Rapoporty je tzv. antikoloniální vlna terorismu považována za nejúspěšnější etapu. Tento druh terorismu měl v minulosti největší mezinárodní

³¹ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 60.

³² Tamtéž, s. 61.

³³ Tamtéž, s. 61.

³⁴ Tamtéž, s. 61.

³⁵ Tamtéž, s. 61.

podporu a byly dělány i podstatné ústupky. Taktiky teroristů byly dle D. Rapoporty jiné než ty předchozí. V této vlně teroristické skupiny pokaždé nedosáhly všech svých cílů.³⁶

„V atmosféře mezinárodního nesouhlasu s americkou přítomností ve Vietnamu se vyprofilovalo v 60. a 70. letech mnoho teroristických skupin ve vyspělém světě, například americká Weather Underground (WU), západoněmecká Red Army Fraction (RAF), italské Rudé brigády, Japonská Rudá armáda či francouzská Přímá akce (Action Directe). D. Rapoport do této skupiny řadí také již uvedenou ETA, Arménskou tajnou armádu pro osvobození Arménie (ASALA), Frontu národního osvobození Korsiky (FNLC) či IRA.“³⁷

V 60. letech 20. století teroristé páchali vraždy na nevinném obyvatelstvu, vydírali, unášeli rukojmí a docházelo k bombovým útokům. Svě metody rozšířili o únosy letadel. V 70. letech došlo k internacionalizaci terorismu, některé skupiny začaly působit na jiném území státu svého vzniku. Pozoruhodné je velké procento atentátů mezinárodního terorismu v Evropě, související s palestinsko-izraelským konfliktem. Ovšem nelze zapomínat na atentáty provedené proti jednotlivým vládám na celém světě.³⁸

Italské Rudé brigády (Brigate Rosse, BR) patří mezi levicové skupiny, které vycházejí z ultralevicových pozic a marxistických idejí.³⁹ K této teroristické skupině zakládající se na ideologii marxismu-leninismu, řadí H. Henderson rovněž francouzskou Přímou akci (Action Directe), ale i německou Frakci Rudé Armády (RAF), také nazvanou skupina Baader-Meinhofové, která měla na svědomí i čistě kriminální činy, jelikož si potřebovala sehnat finanční zdroje.⁴⁰

První teroristické činy Rudé brigády proběhly v letech 1970 a 1971, jejich cílem byly představitelé milánských průmyslových podniků v Itálii, kterým za pomoci „Molotovových koktejlů“ podpálily automobily. Prováděny byly rovněž sabotáže, únosy a v neposlední řadě i plánované politické vraždy. Tato skupina začala mít vnitřní

³⁶ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 62.

³⁷ Tamtéž, s. 62.

³⁸ Tamtéž, s. 62.

³⁹ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 44-45.

⁴⁰ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 62.

krizi, docházelo ke sporům mezi různými brigádistickými frakcemi, což v roce 1981 vyvrcholilo rozpadem původní struktury BR. Svoje aktivity omezila i německá RAF. Na konci 80. let 20. století tak v Evropě působily levicové teroristické skupiny ve značném oslabení.⁴¹

Nejvíce teroristických organizací a hnutí působilo v Latinské Americe. Vrchol latinsko-amerického terorismu v 60. a 70. letech se nejvíce ukázal ve Venezuele, Argentině, Brazílii, Uruguayi a Guatemale. Další vzrůst teroristického násilí přišel v 80. letech 20. století. Je spojován s působením maoistické skupiny Světlá stezka (Sendero Luminoso) v Peru. Patří mezi nejkrutější skupiny na západní polokouli, má na svědomí už přes třicet tisíc mrtvých lidí.⁴²

Nejlépe vybavenou organizací jsou Kolumbijské ozbrojené revoluční síly (Fuerzas Armadas Revolucionarias de Colombia, FARC).⁴³ Tato organizace má i svoji databázi milionářů žijících v Kolumbii. Podařilo se jim dokonce zmocnit nejdokonalejších technologií. Jednalo se o globální systémy, určující polohu a zařízení kontrolující pravost výkupného.⁴⁴ *„Dodnes je hlavním cílem FARC lidová revoluce, která by svrhla stávající sociální a ekonomický pořádek a nastolila marxisticko-leninský režim. Mezi další latinskoamerické teroristické organizace patří například kolumbijská Lidová osvobozená armáda (EPL) či pravicové Jednotky sebeobraný Kolumbie (AUC).“*⁴⁵

V průběhu 60. a 70. let 20. století byly ve světě založeny další militantní organizace, které lze spojovat s terorismem, jejichž inspirací jsou nejen pravicové, ale i levicové ideologie.⁴⁶

Poslední etapa v historii terorismu je nazývána vlnou náboženskou. *„D. Rapoport největší roli islámu v této vlně přisuzuje vlivu iránské revoluce v roce 1979, která svrhla šáha a nastolila teokratický stát. Dalším náboženským impulsem*

⁴¹ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 63.

⁴² Tamtéž, s. 64.

⁴³ Tamtéž, s. 64.

⁴⁴ DOLNIK, Adam. *Understanding terrorist innovation: technology, tactics and global trends*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2007. Contemporary terrorism series. ISBN 0-203-08894-8, s. 29.

⁴⁵ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 64.

⁴⁶ Tamtéž, s. 64.

*pro posílení islámské víry měla být porážka Sovětského svazu v Afghánistánu a následný odchod sovětských vojsk v roce 1989. Novinkou ve čtvrté vlně jsou podle D. Rapoporty sebevražedné útoky.*⁴⁷

V 80. letech 20. století se objevily nábožensky motivované skupiny i v rámci arabsko-izraelského konfliktu. K nim patří třeba skupina Islámský džihád nebo Hamás, který má značný podíl na teroristických, ale i politických aktivitách. Byl založen roku 1987. Provádí sebevražedné bombové útoky na civilní a vojenské cíle v Izraeli. Dle Hamásu je Palestina muslimů, a pokud dojde k jednání s nepřítelem držícím jeho půdu, tak je to bráno jako zrada.⁴⁸

Skupina Hizbaláh (Strana Boží) byla založena roku 1983 v Libanonu. Tato teroristická organizace je namířená protizápadně a protiizraelsky.⁴⁹ Tato skupina se zviditelnila především kvůli atentátníkům-sebevrahům a braní rukojmích.

V současnosti nejznámější teroristická organizace Al-Káida započala svoji působnost v 90. letech. Zaútočila například v roce 1993 na Světové obchodní centrum v New Yorku, kde bylo šest mrtvých a více jak tisíc zraněných. Dalším násilným útokem se stalo velvyslanectví USA v Keni a Tanzánii s více než dvě stě mrtvými a pěti tisíci zraněnými. Ovšem tím nejznámějším teroristickým útokem je bezesporu útok z 11. září 2001 na New York a Washington.⁵⁰

Na předchozích stránkách jsem se zmínil o několika teroristických skupinách, které se svými teroristickými činy výrazně zapsaly do historie terorismu. Každý z teroristických útoků byl svým způsobem specifický a splnil očekávání „nahnat strach.“

Nový typ terorismu má transcendentní cíle, snahu dosáhnout hromadného ničivého účinku a ochotu k sebeobětování. Od tradičních forem se liší tím, že nemá přesně formulovanou danou politickou agendu a v čase dosažitelné, dílčí politické cíle.

⁴⁷ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 65.

⁴⁸ Tamtéž, s. 65.

⁴⁹ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1, s. 75.

⁵⁰ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 66.

Novým rysem je rozsáhlost a rovněž brutalita útoků.⁵¹ Příkladem jsou útoky z roku 2001, které jsem již výše zmiňoval.

„Takzvaný nový terorismus má podle J. Šedivého za cíl zabít co nejvíce lidí, způsobit rozsáhlé materiální škody a hospodářské ztráty, kdežto tradiční politický terorismus se až na výjimky zaměřoval na vybrané individuální cíle; představitele státní a hospodářské moci. Tradiční terorista chtěl, aby hodně lidí přihlíželo, ale málo umíralo. „Imperativem [nového terorismu, pozn. autor] je vyvolat celospolečenskou paniku, hrůzu a strach, otrástit psychikou společnosti, zviklat víru lidí ve schopnost státu a vlády chránit své občany.“⁵²

Po ukončení studené války nastal rozvoj terorismu i na území bývalého Sovětského svazu. Jednalo se hlavně o severní Kavkaz a středoasijské republiky. Novodobý terorismus v Ruské federaci je zakořeněn převážně v čečenské válce. Čečenští separatisté, dnes označováni jako teroristé, podnikli už v průběhu první čečenské války útoky na civilní cíle. Jako příklad uvedu výpad do Bud'onnovska či napadení Kizljaru. Na konci 90. let bylo cílem oddělení Čečenska od Ruska. I zde se v terorismu odrazilo náboženství. Basajevov byl považován za odvážného polního velitele, který se objevil i na listině Interpolu jako hledaný terorista. Má zodpovědnost za velké teroristické činy v celém Rusku i na severním Kavkaze.⁵³

Čečenští teroristé našli inspiraci u jiných teroristických skupin. Sebevražedné útoky nebo únosy letadel praktikují především palestinské skupiny. Výsledkem jsou velké ztráty na lidských životech, což bývá cílem násilí neboli tolik obávaného terorismu.⁵⁴

Když se přeneseme do novodobé historie, tak první zmínka o terorismu je spojována v souvislosti s Velkou francouzskou revolucí, která se stala velkým historickým mezníkem v dějinách lidstva. Je příkladem toho, kdy byla vláda státu založena za pomoci násilí nebo terorismu vůči vlastnímu lidu.

⁵¹ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 66.

⁵² Tamtéž, s. 67.

⁵³ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1, s. 28.

⁵⁴ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 67.

První z nich je národní terorismus, který je plánovaný a uskutečňovaný uvnitř jednoho státu. Cílem této formy je vynutit si zásadní změny v jeho vnitřní politice. David Rapoport se zmiňuje o několika vlnách této podoby terorismu. Poukazuje na druhou polovinu 19. století v Rusku. Zde si teroristé vynucovali zastavení reform směřujících k přizpůsobení Ruska západním standardům.⁵⁵

Druhá vlna začala po ukončení 1. světové války a byla ve znamení boje za národní nezávislost a rozbití koloniální říše. Ta se už stala novou a podstatně nebezpečnější formou terorismu. Jedná se o tzv. nerozlišující terorismus, kde bylo už zabíjeno i nevinné civilní obyvatelstvo.⁵⁶ „U této podoby terorismu dost často platí, že „ti, kdo dnes představují špičky dnešních teroristů, mohou zítra být ministry nebo šéfy vlád. Je to hra typu všechno nebo nic, je to postup od ilegality k legalitě, od kontroly teroristické síly k ovládnutí monopolu na násilí.“⁵⁷

Vnitropoliticky motivovaný terorismus má spoustu podob i motivací. Často se jedná o odtržení určitého území od většího státu. Mezi nejznámější teroristické organizace patří IRA v Severním Irsku a ETA ve Španělsku. Za zmínku stojí rovněž terorismus na Korsice nebo v Čečensku.⁵⁸

Další podobou národního terorismu je vynucování si zásadních změn ve vnitropolitickém uspořádání států.⁵⁹ K těm nejznámějším v jeho dějinách se stal únos, a nakonec i zabití italského premiéra Alda Mora v roce 1978.⁶⁰

Při hodnocení vnitropolitického terorismu se diskutuje o rozdílech mezi pravicovým a levicovým terorismem. Marta Crenshaw napsala, že základní rozdíl má normativní povahu a odvíjí se od zdůvodňování teroristických aktů. Levicovní teroristé zpochybňují legitimitu státu, čímž omlouvají své útoky na instituce a státní činitele. Pravicovní teroristé zpochybňují legitimitu opozice a svou činnost omlouvají

⁵⁵ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 37-38.

⁵⁶ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 152-153.

⁵⁷ Tamtéž, s. 152.

⁵⁸ Tamtéž, s. 152-153.

⁵⁹ Tamtéž, s. 152-153.

⁶⁰ BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0, s. 52.

nezbytností ochraňovat stabilitu státu. Obě skupiny se chovají násilně, zabíjejí a jejím hlavním cílem je šířit strach.⁶¹

Další vývojovou formou terorismu je mezinárodní terorismus. Tyto útoky se odehrávají za státními hranicemi a mají za cíl jiný stát. Jedná se o období na přelomu 60. a 70. let 20. století. Zde nešlo již pouze o změny ve vnitřní politice napadených států, ale o vynucování změn v zahraniční politice. Má za cíl přimět určitý stát, aby v nějaké části světa omezil prosazování svých zájmů a změnil tam od základu svoji politiku. Týká se to tří důležitých skutečností.⁶²

První z nich je osobní letecká doprava, v níž dochází k únosům dopravních letadel, na jejichž palubě je spousta lidí. Právě to se stalo pro teroristy velkou možností, jak vydírat politické činitele určitých zemí. Druhou závažnou skutečností je obrovské mediální, a hlavně televizní pokrytí únosů spolu s dalšími teroristickými činy. Dochází tak k nátlaku na přední představitele státu jako jsou prezident, premiér, ministři a další političtí představitelé. Poslední klíčovou skutečností je mezinárodní politika.⁶³

„D. Rapoport připomíná, že zlomovým mezníkem byla zdrcující porážka armád tří arabských států v tzv. Šestidenní válce s Izraelem v roce 1967. Armády arabských států ztratily důvěryhodnost a na scénu vstoupili teroristé, kteří tvrdili, že za zájmy arabského lidu dokáží bojovat účinněji než vojáci. Jejich hlavním uskupením se stala Organizace pro osvobození Palestiny (OOP), na kterou pak navazovala i řada dalších skupin. Z jejich kruté bilance můžeme připomenout zejména masakr izraelských sportovců při olympijských hrách v Mnichově v roce 1972 či únos ministrů zemí OPEC při jejich zasedání ve Vídni v roce 1975.“⁶⁴

Skutečný zlom ve vývoji mezinárodního terorismu nastal na samém konci 70. let 20. století. Po šíitské revoluci v Íránu a po sovětské invazi do Afghánistánu nastoupil nábožensky motivovaný terorismus. Jde o nesmiřitelný odpor proti politickému a vojenskému vnikání jiných civilizací do islámského světa. Nejčastěji

⁶¹ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 152-153.

⁶² MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 49-50.

⁶³ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 153-154.

⁶⁴ Tamtéž, s. 154.

dochází k sebevražedným útokům. Tato metoda je daleko drastičtější a nebezpečnější než předešlé podoby mezinárodního terorismu. Může se prakticky odehrát kdekoliv. Jedná se především o místa, kde se schází velký počet lidí. Jsou to letiště, nádraží, kostely, chrámy, školy nebo různé kulturní, sportovní či politické akce.⁶⁵

„Americká odbornice Marta Crenshaw upozorňuje, že při posuzování jednotlivých forem národního i mezinárodního terorismu je třeba vždy brát v úvahu politické, historické a kulturní souvislosti a také konkrétní ideologické pohnutky a cíle jednotlivých teroristických skupin a jejich akcí.“⁶⁶

Den 11. 9. 2001 je datem nástupu globálního terorismu. Můžeme o něm hovořit hned z několika důvodů. Hlavním hlediskem je původce hrozby. Teroristické sítě jsou rozmístěny po celém světě, mají tedy globální rozměr. Velký význam se přikládá i sledovaným cílům. Jde o to, zasadit co největší ránu těm, kteří se stali hybnou silou procesu globalizace. Nedílnou součástí je také charakter obětí z 11. 9. 2001, kterými se stali nejen Američané, ale naopak šlo o lidi z celého světa.⁶⁷

I v době globálního terorismu stále pokračují aktivity nejen mezinárodního, ale i národního terorismu. Zajímavé je, že na některých místech se dokonce podporují navzájem. Názorným příkladem toho se stala Čechna, v níž vedoucí činitelé národního terorismu velmi úzce spolupracují přímo se špičkami globálního terorismu. Pro Al-Káidu se Čechna stala dokonce jedním z bitevních polí. Zde je možné získat nejvyšším způsobem oceňované zkušenosti i zásluhy. Závěrem chci říct, že snahou globálního terorismu je prosadit změny v mezinárodních vztazích na globální úrovni.⁶⁸

Popsal jsem historii terorismu od nejstarších dob až po začátek 21. století. Existují však ještě další metody jako například hrozba jaderného terorismu, bioterorismu, kyberterorismu nebo ekoterorismu. Terorismus jako takový bude stále součástí dějin a je jen otázkou, jaké formy do budoucna bude mít.

⁶⁵ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 154.

⁶⁶ Tamtéž, s. 154.

⁶⁷ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 51.

⁶⁸ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 155.

3 Terorismus v průběhu času (jeho vývoj, dynamika)

3.1 Rozsah (geografie)

3.1.1 Lokální (státní) terorismus

Pojem lokální terorismus je druh krutovlády. Jde o násilí, které má pomoci k získání politických cílů nebo vytvoření strachu, nejistoty a uskutečňování teroristických činů. Jedná se o nezákonné praktiky proti vlastnímu lidu s pomocí vlastních orgánů. Zároveň může k násilnostem ponoukat buď skupina nebo i jednotlivec.

Každý stát má domácí právní řád. Státní terorismus se může stát svými následky podstatně horší než terorismus mezinárodní. Ten vykonávají skupiny nebo jednotlivci. Příkladem je vojenská diktatura v některých zemích světa. Je to nedodržování základních lidských práv. Zodpovědnost není pouze na státu, ale mají na ní podíl i členové ze státního aparátu, jež událost provedli. Jsou to výkonné, zákonodárné, ústavodárné, soudní nebo orgány jiné pravomoci.

Jedinci, kteří se dopustí dle mezinárodního práva tohoto zločinu, lze poslat před Mezinárodní trestní soud, který se nachází v Haagu.

„Obecně lze tedy říci, že státní terorismus je použití násilí v rozporu s mezinárodním právem, prováděné, podněcované nebo kontrolované státními orgány na vlastním území nebo cizím státním území k dosažení určitých cílů (většinou politických).“⁶⁹

3.1.2 Mezinárodní terorismus

Charakteristickým prvkem mezinárodního terorismu je mezinárodnost. V roce 1999 Rada Evropy formulovala mezinárodní terorismus jako:

„Teroristický čin je jakýkoliv trestný čin spáchaný jednotlivci či skupinami uchylujícími se k násilí nebo hrozcími jeho použitím proti státu, jeho institucím, obyvatelstvu obecně či konkrétním jednotlivcům, který je motivován separatistickými

⁶⁹ DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právní učebnice. ISBN 80-7201-524-9, s. 17.

*snahami, extrémistickými ideologickými koncepcemi či fanatismem nebo se zakládá na subjektivních a iracionálních pohnutkách a jehož cíl spočívá ve vystavení veřejné moci, některých jedinců či společenských skupin nebo obecně veřejného mínění atmosféře strachu.*⁷⁰

Jsou zde uvedeny veškeré charakteristické prvky terorismu. Patří mezi ně vyvolávání strachu, násilí, protiprávnost i mezinárodní prvek. Definice Rady Evropy neobsahuje počet provedených činů.

Mezinárodní terorismus můžeme rovněž formulovat v souladu s tím, jestli se jedná o násilně uplatněné náboženské záměry. Příkladem je dnešní Islámský stát nebo vydírání, jenž je vyjádřením kriminálního terorismu. Mnohem více se objevuje počítačový nebo elektronický terorismus. Jeho úmyslem je použít a využít moderní počítačový systém. Nejhorší násilí je takové, které směřuje na konkrétní skupinu lidí.⁷¹

3.2 Metody terorismu

Metody nebo také formy mají různé podoby, které záleží na tom, jaký je v současné době vývoj. Nová a moderní doba přináší stále dokonalejší techniku teroristických útoků. Cílem těchto metod, jak jsem již výše psal, jsou nevinní lidé, jejich majetek, poznamenání psychiky široké veřejnosti a v neposlední řadě velký politický dopad. Mika píše, že terorismus je *„chápan jako forma organizovaného násilí obvykle zaměřeného proti nezúčastněným osobám za účel dosažení politických, kriminálních nebo jiných cílů.*⁷²

Pro teroristické metody je typická bezohlednost, neskutečná brutalita a nebezpečí. Formy a metody současného terorismu jsou:

- Klasický terorismus,
- Kybernetický terorismus,
- Sebevražedný terorismus,
- Chemický terorismus,

⁷⁰ DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-524-9, s. 17.

⁷¹ Tamtéž, s. 16-18.

⁷² MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8, s. 32.

- Biologický terorismus,
- Nové hrozby terorismu.

Teroristé si vybírají za cíl veřejná místa, na nichž se schází co nejvíce lidí. Místa, kde způsobí obrovský strach, paniku, a hlavně neskutečně ovlivní psychiku zúčastněných, což se stalo v poslední době velice často používanou teroristickou metodou. Teroristé tak dosáhnou svého cíle.⁷³ V podstatě jde o psychologickou válku.

3.2.1 Klasické metody terorismu

Klasickou metodou terorismu se staly zbraně hromadného ničení. Patří mezi ně bomby, nástražné výbušné systémy apod. Jak víme, tak těmito metodami teroristé operovali ve světě již dříve a přetrvaly až do dnešní moderní doby. Tyto útoky provádějí teroristické organizace Al-Káida a Islámský stát.

Ohrožení z výbušných látek se liší svou formou a každá forma může mít jinou úroveň ohrožení.

Podle Miky lze určit čtyři základní stupně ohrožení:

- 1) *„Hrozba použití výbušných látek,*
- 2) *Nález podezřelého předmětu,*
- 3) *Nález nástražného systému,*
- 4) *Výbuch v objektu nebo jeho okolí.*“⁷⁴

3.2.1.1 Hrozba použití výbušných látek

Tato forma ohrožení se objevuje často, stala se oblíbenou metodou. U nás v České republice s ní máme také zkušenosti. Většinou jde o neškodné bomby a má je na svědomí anonym. Cílem je pouze zastrašení, ve skutečnosti v místě ohrožení žádná bomba není. Přesto vše musí prošetřit policie, v jejíž kompetenci hrozba použití výbušných látek je. Zásah stojí nemalé peníze, a nakonec šlo o planý poplach, ale i přesto musí být dané místo prověřeno.⁷⁵

⁷³ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8, s. 32.

⁷⁴ Tamtéž, s. 34.

⁷⁵ Tamtéž, s. 34-35.

Výbušné systémy prochází neustálým vývojem, jsou stále dokonalejší. Teroristé umisťují bomby na veřejná místa například do odpadkových košů v parcích nebo nádražích na veřejná WC. Mají takové pravidlo, že se musí bomba někde schovat.⁷⁶ Cílem útočníků jsou velké průmyslové objekty, státní orgány a veřejné společnosti. Chtějí porušit klid a dosáhnout zmatku a rozruchu v již zmíněných místech.⁷⁷

3.2.1.2 Nález podezřelého předmětu

Podezřelé předměty jsou takové, u nichž neznáme původ ani vlastníka a mohly by tak být nástražným výbušným systémem. Jak jsem již psal, většinou jde o zbytečný poplach a dotyčná věc není nebezpečná. Stávají se případy, že lidé někde něco pouze zapomenou. K nim bývají přivoláni pyrotechnici, aby provedli potřebná bezpečnostní opatření.⁷⁸ K podezřelým předmětům patří i poštovní zásilky, hlavně balíky a dopisy. Mohou v nich být nebezpečné látky nebo bomba, která může vybuchnout. Pouhým pohledem to ale nezjistíme. V první řadě si zjistíme, kdo zásilku poslal. Jestliže je odesílatel neznámý, tak bychom ji neměli otevírat. Měli bychom informovat poštu i příslušné orgány.

Uvedu jeden příklad za všechny. Jordánc Nezar Hindawi v letech 1986 spolupracoval s palestinskou organizací, kterou vedl Abú Nidala. Nezar Hindawi přinutil svoji těhotnou přítelkyni, aby dopravila bombu schovanou v balíčku do letadla na letiště londýnského města Heathrow. Nakonec k neštěstí nedošlo, protože oba teroristé byli včas odhaleni.⁷⁹

3.2.1.3 Nález nástražného systému

Do nástražného výbušného systému patří výbušné předměty obsahující pyrotechnické a zápalné látky. Bomba bývá ukryta v obalu, ve výsledku má dojít

⁷⁶ MCNAB, Chris. *Jak přežít cokoli a kdekoli: příručka pro přežití za každých podmínek a v jakémkoli prostředí*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3116-2, s. 308-309.

⁷⁷ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7, s. 38.

⁷⁸ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8, s. 35.

⁷⁹ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 132.

k výbuchu. I v tomto případě je nutné informovat integrovaný záchranný systém, který zajistí všechna potřebná opatření k zneškodnění nebezpečného předmětu.⁸⁰

Poměrně často se ukládají bomby do aut, jsou různé. Jejich rozlišení je podle složitosti systému, metody odstřelu a umístění. Bývají řízeny automatickou roznětkou, ta je buď chemická, elektrická nebo jsou ovládané dálkově. Abychom auto před bombovým útokem ochránili, je třeba pořídit si alarm, neparkovat na nehlídaných místech a zamykat ho.⁸¹ V roce 1995 explodovala bomba v autě před federální budovou Alfreda P. Muraha v Oklahoma City a připravila o život 168 lidí.⁸²

Na výrobu bomby se používají zapalovače, rozbušky a výbušniny. Jejich výroba není vždy jednoduchá. Teroristé nemají dostatečné vědomosti, jak bombu vyrobit nebo jim chybí potřebný materiál. Libye pomáhá ostatním zemím s výcvikem svých lidí, ale i s výrobou bomb. Pomáhá teroristické organizaci IRA i teroristickým organizacím na Blízkém východu. Lodní dopravou zásobovala výbušninami a zbraněmi také Irsko. Pokud bylo potřeba, tak teroristé vykrádali vojenské základny.⁸³

3.2.1.4 Výbuch objektu nebo jeho okolí

Cíle jsou důkladně a promyšleně vybrány, důležitý je výsledek, kterým mají být co největší ztráty a škody. Těmito cíli se stávají vládní budovy, průmyslové objekty, elektrárny nebo místa s velkým počtem osob.⁸⁴ Tyto teroristické útoky se týkají i únosů letadel s lidmi, jde při nich o nátlak směřovaný na vládu za účelem dovršení politických cílů.⁸⁵ Uvedu jeden příklad za všechny, tím je 11. září 2001 v New Yorku. O něm budu podrobně psát v následujícím bodě své bakalářské práce, a tím je „Terorismus 21. století“.

⁸⁰ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8, s. 36.

⁸¹ MCNAB, Chris. *Jak přežít cokoli a kdekoli: příručka pro přežití za každých podmínek a v jakémkoli prostředí*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3116-2, s. 309-310.

⁸² *Encyklopedie světový terorismus*. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4, s. 212-213.

⁸³ Tamtéž, s. 212.

⁸⁴ MCNAB, Chris. *Jak přežít cokoli a kdekoli: příručka pro přežití za každých podmínek a v jakémkoli prostředí*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3116-2, s. 304.

⁸⁵ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace. 2.*, doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 153-154.

3.2.2 Kybernetický terorismus

Kyberterorismus je záměrný útok na počítačové sítě s úmyslem přinutit vládu i obyvatele ke splnění cílů i požadavků útočníků. Tato metoda terorismu je úzce spjata s kybernetickým prostorem a přes internet osloví širokou veřejnost. Pro vysvětlení pojmu kybernetický terorismus existuje mnoho definic, které se nám snaží tuto problematiku zjednodušeně vysvětlit, aby pro nás byla pochopitelná.⁸⁶

„Kyberterorismus je souhrnný název pro teroristické aktivity, jejichž cílem útoku, použitým prostředkem nebo přenašečem je tzv. „kyberprostor“, neboli jde o teroristické aktivity zaměřené proti a prováděné prostřednictvím počítačové sítě a touto sítí řízených systémů („informační elektronické síťové struktury“).“⁸⁷

Kybernetický prostor je digitální prostor, který dává možnost vzniku, výměně, ale především zpracování informací. Na jejich tvorbě se podílí sítě elektronických komunikací, informační systémy a služby. Správcem tohoto systému je subjekt. Ten dle zákona udává účel i prostředky pro zpracování informací a za celý informační systém má odpovědnost.⁸⁸

„Kyberterorismus je konvergenčí terorismu a kyberprostoru, obecně chápaný jako nezákonný útok nebo nebezpečí útoku proti počítačům, počítačovým sítím a informacím v nich skladovaným v případě, že útok je konán za účelem zastrážit nebo donutit vládu, nebo obyvatele k podporování sociálních nebo politických cílů.“⁸⁹ Tato definice se mi zdá srozumitelnější. Teroristé mohou na kybernetickém útoku dělat na dálku, což jim umožňuje zaměřit si jakoukoliv cílovou oblast.

Musíme si uvědomit, že bez počítačové techniky by současné moderní zbraně nefungovaly. Je k tomu potřeba nejen kvalitní technické vybavení, ale především

⁸⁶ JIROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1561-2, s. 130-131.

⁸⁷ Ministerstvo vnitra České republiky. *Kybernetický terorismus, kyberterorismus* [online]. © 2019 [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kyberneticky-terorismus-kyberterorismus.aspx>

⁸⁸ Parlament České republiky. *Vládní návrh zákona o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti)* [online]. 2014 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0y0CSnKTuI8J:https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw%3Fid%3D90888+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

⁸⁹ DENNING, Dorothy E. *Activism, Hactivism, and Cyberterrorism: The Internet as a Tool for Influencing Foreign Policy*. In *IWS – The Information Warfare site* [online]. [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <http://www.iwar.org.uk/cyberterror/resources/denning.htm>

dostatek financí. Proto je nezbytné věnovat obrovskou pozornost zabezpečení počítačových sítí počítačů.⁹⁰

Útočníci své teroristické akce šíří za pomoci médií neuvěřitelnou rychlostí po celém světě. Dobře vědí, že tímto způsobem šíření se jejich násilné činy zdvojnásobí, čímž způsobí větší strach i krutost.⁹¹ Každá špatná zpráva, která se objeví ve sdělovacích prostředcích nás nějakým způsobem poznamená hlavně po psychické stránce. Vyvolá v nás pocit nejistoty a strachu.

V následujícím odstavci chci popsat zřejmě nejznámější kybernetický útok v dějinách. Byl jedním z prvních útoků tohoto druhu, který byl podrobně zdokumentován pod názvem Stuxnet. Způsobil nemalé škody a přišlo se na něj v roce 2010. Hlavním cílem tohoto kybernetického útoku se staly průmyslové systémy SCADA. Pro bezpečnostní experty to byla první zkušenost s takovýmto útokem. Stuxnet použil čtyři druhy zero-day útoků.⁹² Vyznačoval se ojedinělými prvky. Došlo k narušení tepelných čidel u jaderných zařízení, která byla tímto způsobem vyřazena mimo provoz, což napáchalo nemalé ztráty a byl zpomalen vývoj jaderného programu v Íránu. Tento útok mělo na svědomí USA.⁹³

Druhým uvedeným příkladem kybernetického útoku je Shamoon ze srpna roku 2012. Ničivý cíl výrazně poznamenal saudský průmysl s ropou, patřící saudské ropné společnosti Aramco. Více jak 30 000 počítačů se potýkalo s problémy poškození. Za útokem tehdy stála skupina teroristů z Íránu s názvem „Sekající meč spravedlnosti.“ Jednalo se o první útok s čistě destruktivními účely.

Při kybernetických útocích jsou v ohrožení e-mailové servery, webové stránky a všechny známé internetové služby, jak tvrdí odborníci, kteří vytvořili stránky <https://drownattack.com/> a zároveň na tuto problematiku upozornili.

⁹⁰ MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8, s. 37-38.

⁹¹ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 107-108.

⁹² FireEye. *What is a Zero-Day Exploit* [online]. © 2019 [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: <https://www.fireeye.com/current-threats/what-is-a-zero-day-exploit.html>

⁹³ DUNN, John E. The world's 10 most dangerous cyberwarfare attacks. In *Techworld* [online]. 13. 3. 2015 [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: <https://www.techworld.com/security/worlds-10-most-dangerous-cyberwarfare-attacks-3601660/>

3.2.3 Sebevražedný terorismus

Sebevražedný terorismus je další způsob těchto ohavných činů. Útoky směřující opět na veřejnost. McNab zařazuje teroristy do skupiny specifických problémů. To že útočník přijde při teroristickém útoku o život, je nedílnou součástí plánu. Pro tento čin si vyhlízejí především veřejná místa. Jsou to například zábavné parky, veřejná doprava, obchodní domy nebo místa, kde se pořádají kulturní akce s velkým počtem zúčastněných osob. Nejčastěji používanou zbraní bývá bomba, kterou má útočník přidělanou přímo na těle nebo je schovaná v autě. Terorista na sebe může upozornit veřejnost svým zvláštním chováním. Je rozrušený, potí se, působí vystrašeně a skrytou bombu kontroluje. V případě takového útoku bychom si měli lehnout na zem a ruce si dát na hlavu. Jestliže jsme blízko něho a není jiná možnost, měli bychom se snažit chytit mu ruce, aby bombu neodpálil.⁹⁴

Sebevražedný útočník je podle mnoha lidí hloupý, jednoduchý člověk, ale nechce se mi tomu věřit. Jak by potom tedy vymysleli, tak dokonalé teroristické akce a vyrobili zbraně hromadného ničení. Teroristé jsou totiž fanatizováni svým náboženstvím a nic jiného je už nezajímá. Právě tento fanatismus je dohání až k těmto sebevražedným činům. Jsou pod vedením organizace, která jim úkoly přiděluje.

3.2.4 Chemický terorismus

Chemický terorismus využívá jako svou ničivou sílu jedovaté chemické látky. Chemické zbraně spolu s průmyslovými toxickými látkami mají už na svědomí tisíce oběti civilního obyvatelstva.⁹⁵ Nejzávažnější i nejobávanější hrozbou jsou teroristické útoky zaměřené právě na chemická nebo petrochemická zařízení, kde se nacházejí velké zásoby těchto velice nebezpečných látek.⁹⁶

Chemické zbraně obsahují nejen otravné látky, ale také technické prostředky použití, které mají za cíl smrt, tedy zbraně hromadného ničení.⁹⁷

⁹⁴ MCNAB, Chris. *Jak přežít cokoli a kdekoli: příručka pro přežití za každých podmínek a v jakémkoli prostředí*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3116-2, s. 311.

⁹⁵ *Terorismus a my: základy sebeobran*y. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9, s. 32.

⁹⁶ Oficiální portál Informačního centra o NATO. *CBRN terorismus – vážná hrozba 21. století* [online]. 10. 5. 2005 [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/cbrn-terorismus-vazna-hrozba-21-stoleti-d9o-na_analyzy.aspx?c=A050510_094008_na_analyzy_m02

⁹⁷ *Terorismus a my: základy sebeobran*y. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9, s. 32.

Otravné látky se dělí na:

- 1) Všeobecně jedovaté látky,
- 2) Jedy působící na nervovou soustavu,
- 3) Zpuchýřující látky,
- 4) Dusivé látky,
- 5) Dráždivé látky,
- 6) Zneschopňující látky,
 - a) Psychicky,
 - b) Fyzicky.⁹⁸

3.2.5 Biologický terorismus

Biologický terorismus spočívá v použití různých bakterií, virů nebo mikrobů nebezpečných onemocnění s cílem napadnout nevinné civilní obyvatelstvo.⁹⁹ Celé postupy i návody na výrobu těchto biologických zbraní najdeme na internetu, jsou veřejně přístupné. Jejich výroba je náročná, jelikož je zapotřebí mít odborné vědecké znalosti. Může tu dojít i k sebevražednému činu jednotlivých osob, které se nakazí infekční chorobou a šíří ji dál mezi ostatní lidi.¹⁰⁰

Biologická zbraň je zbraň, která obsahuje biologickou látku spolu s prostředkem na cíle a uvedení B-agens na bojový stav. Šíří se pomocí řízených střel s bojovou hlavicí s biologickou náplní, leteckými biologickými pumami, různými rozprašovači a v neposlední řadě šířením živých přenašečů nákaz.¹⁰¹

Rozdělení bojových biologických látek:

- 1) „*Bakterie*,
- 2) *Viry (Ebola)*,
- 3) *Rickettsie*,

⁹⁸ *Terorismus a my: základy sebeobrany*. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9, s. 32.

⁹⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Typologie terorismu* [online]. © 2019, 9. 6. 2009 [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

¹⁰⁰ Oficiální portál Informačního centra o NATO. *CBRN terorismus – vážná hrozba 21. století* [online]. 10. 5. 2005 [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/cbrn-terorismus-vazna-hrozba-21-stoleti-d9o-/na_analyzy.aspx?c=A050510_094008_na_analyzy_m02

¹⁰¹ *Terorismus a my: základy sebeobrany*. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9, s. 37-38.

- 4) *Plísně (houby)*,
- 5) *Toxiny*,
- 6) *Geneticky modifikované organismy.*¹⁰²

3.2.6 Nové hrozby terorismu

Novou a obávanou hrozbou současného terorismu neboli superterorismu jsou jednoznačně zbraně hromadného ničení. S moderní dobou souvisejí i dokonalejší a stále modernější zbraně. Superterorismus při použití nejlepších zbraní má ve výsledku neskutečnou sílu a nepředstavitelný dopad na lidstvo. Současní teroristé se nejvíce přiklání k jadernému terorismu se zbraněmi hromadného ničení. K jejich výrobě jsou zapotřebí velké finanční prostředky a odborné znalosti, což je problém.¹⁰³

Radiologický terorismus, při němž by teroristé použili radiologické zbraně zatím neznáme, protože se ještě žádný nestal. Tato zbraň je pro teroristy nedostupná.¹⁰⁴

Novodobou teroristickou hrozbou je najíždění do lidí autem s cílem co nejvíce zabít. V současné době je tento způsob terorismu velmi oblíbený. Není finančně náročný, jelikož auto je většinou kradené. Útočníci si vybírají veřejná místa, kde jsou davy lidí. Nakonec jsou ale dopadeni. Jako příklad uvedu 19. prosince 2016 v Berlíně. Zde nákladní auto včetně návěsu vjelo na berlínské náměstí, kde se zrovna konaly vánoční trhy a byla tu spousta lidí. Zemřelo 12 osob a 48 jich bylo zraněno. Řidič byl zadržen, jednalo se o migranta z Pákistánu.¹⁰⁵

Je hodně smutné, že se najdou státní instituce, které terorismus podporují nemalými finančními prostředky, a proti tomu veřejnost bohužel nic nezmuže. Je to dáno politikou. *„Nový typ terorismu se vyznačuje transcendentními cíli a ochotou k sebeobětování, snahou dosáhnout hromadného ničivého účinku a specifickou organizací. Na rozdíl od tradičních forem nový teror většinou nemá jasně formulovanou konkrétní politickou agendu a v čase dosažitelné, dílčí politické cíle. Společným rysem*

¹⁰² *Terorismus a my: základy sebeobrany.* Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9, s. 38-39.

¹⁰³ Tamtéž, s. 9.

¹⁰⁴ MCNAB, Chris. *Jak přežít cokoli a kdekoli: příručka pro přežití za každých podmínek a v jakémkoli prostředí.* Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3116-2, s. 312-313.

¹⁰⁵ Lidovky.cz. *Kamion vjel v Berlíně do davu na vánočním trhu: nejméně 12 mrtvých a 48 raněných* [online]. 19. 12. 2016 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/nakladni-auto-vjelo-v-berline-do-davu-na-vanocnim-trhu.A161219_203651_in_zahranici_mpr

jeho exponentů je extrémní výklad určité náboženské víry, černobíle vidění světa a přesvědčení o vlastní vyvolenosti k mesiášskému poslání svět očistit.“¹⁰⁶

3.3 Cíle terorismu

Jaké jsou cíle terorismu? Jde především o zastrašování, vyvolávání hrůzy, strachu i nejistoty u jednotlivců, skupin lidí nebo veřejnosti. Následující záměr spočívá ve zničení nebo poškození veřejného majetku. Hlavním cílem má být převrat, ať už politický, náboženský nebo ideologický. Podle Brzybohatého má teroristický útok 3 hlavní cíle:

- 1) prezentační cíl – snaha o zviditelnění se šokujícími způsoby,
- 2) taktický cíl – jednotlivé útoky nebo dlouhodobé útoky proti objektům či osobám (především proti bezbranným civilistům),
- 3) strategický cíl – svržení režimu za pomoci teroristického jednání – cílem je dosáhnout u občanů davové vzpoury proti vládě či politickému systému.¹⁰⁷

Dalším cílem terorismu je cíl psychologický, který nejenže souvisí se strachem, ale i se ztrátou bezpečí, a to má skutečně neblahý vliv na psychiku velkého množství lidí.

3.3.1 Cíle terorismu ve 20. století

Velice významnou teroristickou událostí 20. století se staly německé olympijské hry pořádané v Mnichově 5. září v roce 1972. Sešlo se tu hodně sportovců z mnoha zemí světa. Patřili mezi ně i Izraelci, kteří byli právě při útoku na olympijskou vesnici zajati. Jednalo se o 11 izraelských atletů, kterých se zmocnila teroristická skupina Černá záře. Členové této teroristické skupiny chtěli, aby jim izraelská vláda vydala 234 Palestinců, kteří byli uvězněni ve věznicích v Izraeli. Jelikož došlo k selhání německé policie, byli všichni rukojmí zavražděni. Tato velice nešťastná událost zasáhla nejen Izrael, ale doslova celý svět. Vláda tohoto státu nechala zabít vůdce i členy

¹⁰⁶ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 66.

¹⁰⁷ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1, s. 45.

skupiny Černá záře. Po zavraždění 9 osob této skupiny následovala řada dalších teroristických činů ze strany Palestiny.¹⁰⁸

V 70. letech 20. století se objevuje nový moderní směr současného terorismu. V 80. letech 20. století bylo založeno hodně náboženských teroristických skupin. Měla na tom velký podíl válka mezi Sovětským svazem a Afghánistánem. Pozadu nezůstala ani válka z 90. let 20. století v Perském zálivu. Právě zásluhou těchto válek muslimští fundamentalisté viděli, že je možné vzepřít se, a dokonce zvítězit nad velmocí. Dokonce se chtějí dostat na úroveň Západu a pokud možno ještě před něj. Skutečnost je taková, že ve 20. století už neexistuje země, která by neměla, co dočinění s terorismem, který je z mého pohledu stále nekontrolovanější a drastičtější.

V 90. letech 20. století o sobě začala dávat vědět dnes jedna z nejznámějších teroristických organizací Al-Káida. Stojí za útokem na Světové obchodní centrum v New Yorku z roku 1993, kde bylo 6 mrtvých a více než tisíc zraněných osob. Na seznamu provedených teroristických činů má také velvyslanectví USA v Keni a Tanzanii s počtem přesahující 200 mrtvých a 5 000 zraněných. Na svědomí má také asi nejvýznamnější teroristický útok v dějinách, kterým se stal 11. září 2001 New York a Washington. Toto téma podrobněji rozepíšu v následujícím bodu své bakalářské práce, a tím je právě terorismus 21. století.¹⁰⁹

3.3.2 Cíle terorismu ve 21. století

Současný terorismus 21. století je čím dál násilnější, nebezpečnější a přichází při něm o život stále větší počet nevinných lidí. Metody teroristických útoků jsou drastické, plné agresivity a nenávisti. V dnešní moderní době se tomu říká globální terorismus. Tento název vzešel z toho, že teroristické skupiny prováděly útoky tam, kde to nebylo možné lokalizovat. Takové množství teroristických útoků dějiny dosud nezažily. Terorismus se stal celosvětovým problémem číslo jedna a jeho poslední etapa má velký náboženský podtext.¹¹⁰

¹⁰⁸ BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1, s. 167.

¹⁰⁹ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 66.

¹¹⁰ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 50-51.

Teroristická organizace Al-Káida o sobě začala dávat vědět na konci 80. let 20. století. Je zodpovědná právě za ty nejhorší teroristické činy poslední doby, při nichž přišlo o život nejvyšší počet lidí. Hlavním cílem této teroristické organizace na začátku 21. století bylo donutit západní země a hlavně USA, aby odešly z Arabského poloostrova a ze Saúdské Arábie. Pro Al-Káidu je specifická brutalita a snaží se dosáhnout co největší atmosféry strachu, chce rozdělit společnost, která byla vybrána jako cíl útoku.¹¹¹

Tato skupina má na svědomí mnoho teroristických činů. Bezesporu jejím nejznámějším útokem, který se zapsal do dějin terorismu, je útok na New York a Washington z 11. září 2001. Pro USA to byla neskutečná tragédie, která významně poznamenala historii této velmoce. Tímto činem byl hluboce zasáhnut i celý svět, který se musel hluboce zamyslet nad problematikou terorismu v dnešní moderní době.

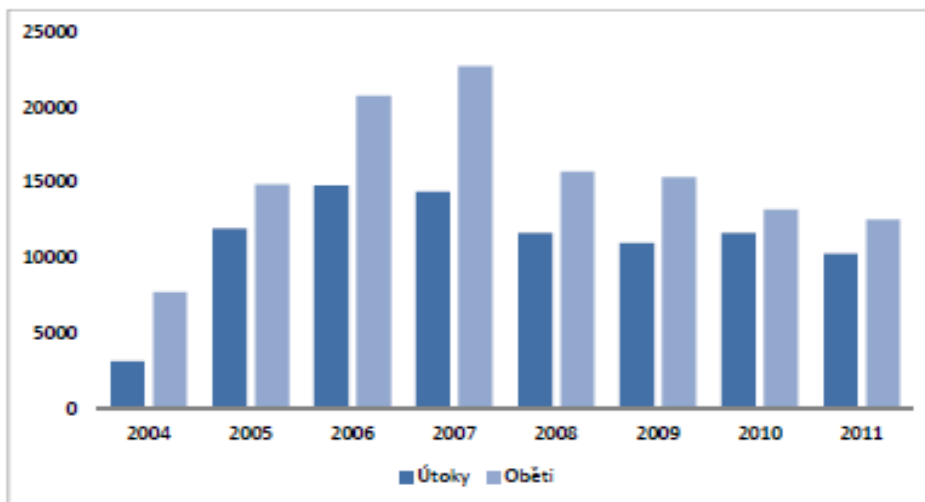
Jednou z dalších teroristických organizací s velkou působností se stala Libanonská strana Boží (Hizballáh), která se zrodila za podpory Iránu. Spolu se skupinou Hamás prováděly převážně sebevražedné atentáty, brali si rukojmí, aby mohli jeho prostřednictvím vydírat.

Počátkem 21. století se začal mezinárodní terorismus brát jako ozbrojený boj, přestože nesplňuje parametry mezinárodního práva. „*Díky tomu je terorismus jako takový ve vojenské odborné literatuře řazen do skupiny asymetrických hrozeb.*“¹¹²

Na níže uvedeném grafu názorně vidíme, jaký byl počet teroristických útoků a počet jejich obětí v letech 2004 až 2011.

¹¹¹ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace. 2.*, doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 177.

¹¹² ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1, s. 26.

Graf 1 Počet teroristických útoků v letech 2004–2011¹¹³

K největšímu teroristickému útoku v historii 21. století došlo hned na jeho počátku. Cílem útoku se stalo 11. září 2001 v New Yorku. Na začátku celé důkladně promyšlené akce se teroristé zmocnili dvou civilních letadel, která použila k likvidaci dvou věží mrakodrapu Světového obchodního centra. První náraz letadla proběhl v 8:46 a nacházelo se v něm 170 osob. Ani ne za 20 minut následoval náraz do druhého mrakodrapu. Netrvalo dlouho a obě věže se zřítily k zemi. V sutinách přišlo o život přibližně 2 500 bezbranných lidí včetně cizinců. Byli mezi nimi také hasiči i záchranáři. Tuto tragédii bylo možné sledovat v televizi i na internetu. Tyto nehezské snímky obletěly celý svět a zahalily ho smutkem a bolestí.

Aby toho nebylo málo, tak teroristé unesli další dvě letadla, která měla provést další útoky v USA. Cílem prvního letadla se stal Pentagon, zde má sídlo Americké ministerstvo obrany ve Washingtonu. Počet obětí tohoto teroristického útoku byl 125 osob. Cílem druhého letadla měl být Bílý dům. Zde ale cestující ukázali svoji odvalu a snažili se únoscům jejich plán překazit. Chtěli převzít letadlo do svých rukou, to se zřítilo v neobydlené části ve státě Pensylvánie zhruba 120 kilometrů od Pittsburghu. Islámská teroristická skupina Al-Káida se k únosům letadel přihlásila.

V tento den zemřelo v USA 3 047 lidí. Netrvalo dlouho a americký prezident George Bush vyhlásil terorismu globální válku. V Afghánistánu bylo svrženo hnutí

¹¹³ U. S. Department of State. *Country Reports on Terrorism 2011: National Counterterrorism Center: Annex of Statistical Information* [online]. [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195555.htm>

Taliban, kde nacházeli podporu a azyl teroristé Al-Káidy. Toto neštěstí s nedozírnými následky se odrazilo nejen v politice, ale i v celosvětové ekonomice.¹¹⁴ Christopher C. Harmon, ve své knize uvádí, že po těchto útocích v průběhu dalších pěti let neproběhly v USA téměř žádné teroristické útoky.¹¹⁵

Ve čtvrtek 11. března 2004, provedla Al-Káida a její evropské buňky ve španělské metropoli útok, při kterém bylo v ranní dopravní špičce odpáleno devět náloží ve čtyřech vlacích, plně obsazených lidmi cestujícími do zaměstnání. Při operaci bylo zabito celkem 191 lidí ze sedmnácti zemí světa a lehce přes 2 000 zraněno.¹¹⁶ V té době navíc probíhala ve Španělsku volební kampaň, a to byla velká příležitost, jak se pomstít premiérovi Aznarovi i celé jeho politické straně.¹¹⁷ Teroristé tak na sebe upoutali neskutečnou pozornost médií celého světa, protože si pro svůj teroristický čin vybrali datum 11. března 2004, což bylo přesně za dva a půl roku od 11. září 2001, a v tom byla právě ona strategie.

Posledním příkladem, který uvedu je teroristický útok ze dne 7. července 2005 v Londýně, za nímž stojí rovněž celosvětově známá teroristická organizace Al-Káida. Tento den bylo v centru londýnské metropole provedeno hned několik teroristických útoků. Bomby se nacházely v dopravních prostředcích, v době ranní špičky, kdy se přepravuje největší počet obyvatel. Cílem útoků bylo opět zabít co nejvíce nevinných lidí z řad veřejnosti. Vyžádaly si 52 mrtvých a přibližně 700 zraněných. Téměř třetinu obětí tvořili cizinci. Tento teroristický čin měli podle Británie provést 4 samostatní sebevraždění atentátníci.¹¹⁸

¹¹⁴ MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0, s. 116-117.

¹¹⁵ HARMON, Christopher C. *Terrorism today*. 2nd ed. New York: Routledge, 2008. Cass series on political violence. ISBN 0-203-93358-3, s. 44.

¹¹⁶ DE CEBALLOS, Peral J., F. TURÉGANO-FUENTES, D. PEREZ-DIAZ, M. SANZ-SANCHEZ, C. MARTIN-LLORENTE a JE GUERRERO-SANZ. *Critical Care* [online]. 2004, 9(1) [cit. 2019-10-28]. DOI: 10.1186/cc2995. ISSN 1364-8535. Dostupné z: <http://ccforum.biomedcentral.com/articles/10.1186/cc2995>

¹¹⁷ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 186.

¹¹⁸ KINDLOVÁ, Pavlína. Před 10 lety udeřili v Londýně teroristé. Nyní se městem volně procházel muž s vlajkou IS. In *Lidovky.cz* [online]. 7. 7. 2015 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/prochazel-se-s-vlajkou-is-londynem-policie-celi-kritice-10-let-po-utocich-v-metru.A150706_130747_in_zahranici_ele

Smyslem londýnských útoků bylo potrestání premiéra Blaira za jeho aktivitu, s níž stál po boku Bushe. Dalším významným bodem se stal fakt, že Velká Británie velice razantně usilovala o zmrazení bankovních kont teroristických sítí.¹¹⁹

Zpráva, která se z tohoto úderu dostala na veřejnost by se dalo přeložit asi nějak takhle: „*Udeřili jsme na Vás, protože podporujete Spojené státy a bojujete proti muslimům v Iráku a Afghánistánu. Odejděte z muslimských zemí, přestaňte dále podporovat Spojené státy americké, Izrael a zkorumpované arabské režimy. Propusťte všechny muslimské vězně z vašich věznic a nekrad'te naše nerostné bohatství ropu.*“

Tyto tři uvedené příklady hovoří za vše. Poukázaly také na důležitý úkol všech evropských zemí, aby se začalo proti teroristickým činům tohoto typu razantně bojovat.¹²⁰ Teroristická skupina Al-Káida ukázala svoji krutost, nenávist a brutalitu páchanou na lidech, kteří byli nuceni zemřít, aniž by se nějak provinili. Tímto zákeřným a nelidským způsobem chce bin Ládín docílit svého cíle i požadavků. Al-Káida svými hrozbami umí v nepříteli vyvolat nejistotu a oslabení. Dokáže „*vyvolávat obavy v klidném období mezi útoky.*“¹²¹ Zkrátka Al-Káida se snaží upoutat na sebe co největší pozornost z řad obyvatelstva široké veřejnosti.

3.4 Způsoby komunikace v terorismu v průběhu času

Pojem komunikace znamená dorozumívat se. Praktická encyklopedie žurnalistiky uvádí, že slovo komunikace pochází z latinského *communico* (sdílet, svěřovati se) a lze chápat jako „*proces přenosu a výměny sdělení-informací mezi různými systémy nebo sub-systémy v rámci daného systému (fyzikální, biologický, sociální apod.)*.“¹²² Encyklopedia Britannica komunikaci vidí jako „*výměnu významů mezi individui skrze společný systém symbolů.*“¹²³

¹¹⁹ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace*. 2., doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 186-187.

¹²⁰ Tamtéž, s. 188.

¹²¹ GANOR, Boaz. Terror as a Strategy of Psychological Warfare. In *International Institute for Counter-Terrorism* [online]. 15. 7. 2002 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.ict.org.il/Article/827/Terror-as-a-Strategy-of-Psychological-Warfare#gsc.tab=0>

¹²² OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2., doplněné vydání. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6, s. 93.

¹²³ GORDON, George N. Communication. In *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/communication>

3.4.1 Terorismus a média

Je až neuvěřitelné, v jakém souladu jsou komunikační prostředky i systémy s terorismem. Z předešlých odstavců již dobře víme, že činnost terorismu je závislá na umění ohrozit politický program svých protivníků a způsobit občas otřes veřejného mínění.¹²⁴ Obojí je už hodně dlouho dobu tvořeno právě komunikačními prostředky. Terorismus by nemohl existovat bez publicity, kterou mu média poskytují. Prostřednictvím neustálého vývoje technologií mají masmédia signálem pokrytou celou planetu, a právě proto je šíření informací o teroristických činech bez omezení. Útočníci si velice dobře uvědomují, že ona mediální propagace jejich trestných činů znásobuje zavražďování a o to víc, je-li propagována audiovizuálně. Někteří odborníci i přední politici viní sdělovací prostředky v čele s televizí, že živí iracionální strach, strach z terorismu, jelikož tento problém zveličuje. Stejně tak by mohli naopak novináři obvinít odborníky, ale hlavně politiky z příliš velké pozornosti, kterou teroristům věnují. Není tedy pochyb o tom, že opakování informací teroristických činů má silící vliv.¹²⁵

Další funkce, jak mohou masové sdělovací prostředky pomáhat teroristům, jsou tyto:

- 1) *„Odhalit autorství atentátů.*
- 2) *Předávat a šířit hrozby.*
- 3) *Vydávat prohlášení, nabídky na příměří nebo dialog.*
- 4) *Šířit „řeči“ a novinářské kachny.*
- 5) *Prokázat svou akceschopnost před protivníky, členy vlastní teroristické organizace, sympatizanty a spolupracovníky.*
- 6) *Propagovat vlastní ideologii a politické nebo náboženské cíle a tak získávat přívržence.*
- 7) *Získávat užitečné informace pro provádění dalších atentátů (například lokalizací budoucích obětí a cílů).*

¹²⁴ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 107.

¹²⁵ Tamtéž, s. 108.

- 8) *Shromažďovat informace o reakci veřejnosti na atentáty.*
- 9) *Shromažďovat informace o protiteroristických opatřeních a operacích, které připravuje a zavádí nepřátelský stát.*
- 10) *Odhalovat a/nebo zkreslovat zmíněná protiteroristická opatření a operace, které přijaly bezpečnostní sílu státu.*
- 11) *Stimulovat teroristické akce prováděné jinými buňkami ať už ve vlastní nebo v příbuzných organizacích.*¹²⁶

3.4.2 Staré typy komunikace

V minulosti teroristé k šíření komunikace využívali jenom tisk. Zveřejňovali různé články a fotografie. Tento způsob dorozumívání byl složitější a déle trvalo, než se dostal na veřejnost. Snímky měly lidem ukazovat krutost a zastrašit je. Média vlastně teroristům pomáhají v šíření jejich brutálních teroristických činů. Publicita se netvoří jenom těmito útoky, jejichž šířitelem se staly i různé televizní stanice. Za všechny budu jmenovat Al-Džazíru, což je katarská státní televize. Stává se ale stále nezávislejší a její sledovanost stoupla především kvůli teroristickým útokům z 11. září 2001 v New Yorku. Je často napadána za to, co vysílá. Hovoří se o tom, že arabští teroristé tuto televizi používají jako „svůj“ exkluzivní kanál.¹²⁷

3.4.3 Nové (moderní) typy komunikace

V současnosti jde vývoj informačních technologií neustále kupředu, tím utváří stále nové možnosti pro šíření teroristických činů. Internet se tedy stal bezesporu spojencem teroristů číslo jedna. Teroristická organizace Al-Káida si velmi dobře osvojila moderní technologie. Dokonce si utvořila vlastní univerzitu Al-Káidy pro vědy *džihádu*,¹²⁸ která si připravuje své „studenty“ v oblasti elektroniky i mediálních komunikací.¹²⁹ Pro teroristické skupiny měl zpočátku internet stejný účinek jako třeba

¹²⁶ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 108-109.

¹²⁷ DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-524-9, s. 32-36.

¹²⁸ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 109.

¹²⁹ Tamtéž, s. 109.

v obchodních společnostech. Tedy došlo ke změně jejich organizační struktury, jež se přizpůsobily modulu nových *organizací ve formě sítě*.¹³⁰

Veřejná média manipulují lidmi, vnucují jim své názory, které ve zprávách vysílají. Neumožňují tedy veřejnosti, aby si vytvořila svůj vlastní názor. Jde o ovlivňování psychiky lidí, zejména emocí a snaží se vyvolat i negativní pocity.¹³¹ Muslimové vystupují v médiích jenom jako teroristé a mají spojitost s nenávisť proti Západu. „*Skutečnou nenávisť vůči Západu cítí jen malá skupina muslimů a ostatní, počítatelní na stamiliony, by dali přednost pokoji a spolupráci.*“¹³²

Všechny muslimy bychom neměli porovnávat stejně. V zemích „tradičního islámu“ jsou odmala dětem vrývány do paměti názory a postoje z Koránu, který slouží jako návod k žití. Islám také nelze hodnotit jen podle médií: „*Tak jako existuje vícero druhů křesťanství a judaismu, tak i islám má vícero pojetí. Jedině poznání různorodosti uvnitř islámu zabrání zjednodušení či pokřivení výkladu současného islámského myšlení.*“¹³³

Zprávy a veřejné mínění jsou doslova živnou půdou pro terorismus. V současné moderní době se spolehlivě, velice rychle, a především snadno šíří prostřednictvím médií. Pokud se o teroristickém činu nemluví, jako by neexistoval. Terorismus tedy můžeme specifikovat jako určitý druh komunikace. Média mají pokaždé k dispozici mnoho materiálu s drastickými snímky i zprávami. Tyto události terorismu tak napomáhají vyšší sledovanosti. Jsou ovšem skvělou příležitostí i pro samotné novináře, kteří se zviditelní a docílí tak rychlejšího růstu své kariéry. Moderní komunikace, mobilní telefony, satelitní připojení a přístup k internetu nám poskytují získávat informace z neomezeného počtu zdrojů.¹³⁴

¹³⁰ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 109.

¹³¹ SEDLÁČKOVÁ, Lucie. *Islám v médiích: mediální reprezentace sporu o karikatury islámského proroka Mohameda v Mladé frontě DNES*. Liberec: Bor, 2010. Jazyky a texty. ISBN 978-80-86807-65-2, s. 39.

¹³² Tamtéž, s. 47.

¹³³ Tamtéž, s. 50.

¹³⁴ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 42.

Můžeme tedy říct, že média teroristům skutečně pomáhají dosáhnout cíle, šíří jejich myšlení a mají podstatný vliv i na jejich důsledky. Jako příklad uvedu Al-Káidu, která používá internet intenzivně i pro mnohé další cíle, například:

- 1) *„Šíří jím svou politickou propagandu; skoro všechny současné teroristické skupiny jsou přítomné na síti a na webových stránkách.*
- 2) *Dezinformuje, předává falešné informace, aby zmátla analytiky a osoby zodpovědné za protiteroristický boj.*
- 3) *Verbuje nové členy kdekoliv na světě.*
- 4) *Vnukává atentáty jiným, jak k tomu došlo masově po začátku poslední irácké války.*
- 5) *Financuje se (internet pomáhá i systémům darů a ekonomických transakcím, jako je hawala).*
- 6) *Shromažďuje užitečné informace pro lokalizaci cílů a návrh taktiky.*
- 7) *Předává potřebné pokyny pro provedení atentátu; četné webové stránky džihádu uvádějí přesné instrukce o chemických produktech na trhu, které slouží k výrobě výbušnin, a o samotném výrobním procesu; dále na nich najdeme i poučky o tom, jak uprchnout po spáchání atentátu nebo jak pomoci uprchlému mudžáhidínovi.“¹³⁵*

Za pomoci médií se teroristům podařilo naplnit své poselství a získat si „respekt“ celého Západu. *„Teroristický útok byl pouze námětem, prvotním hrůzným činem, jehož interpretace a zasazení do kontextu začalo žít svým vlastním životem filmového trháku, kde herci a scénáristé vstupují bez omezení do děje a přetvářejí/posunují ho.“¹³⁶*

O tom, že teroristické organizace umí naprosto profesionálně ovládat moderní technologické vymoženosti přímo souvisí příklad satelitních televizních stanic, které podporují nebo dokonce řídí konkrétní teroristické skupiny. Nejproslulejší satelitní televizi se stala al-Manar. Jedná se o libanonskou televizní stanici, která má spojitost

¹³⁵ CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6, s. 109-110.

¹³⁶ ROSŮLEK, Přemysl. *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009. ISBN 978-80-7043-841-1, s. 155.

s teroristickou skupinou Hizballáh. Tato organizace se stala úplně první teroristickou organizací, která si pořídila svoji vlastní televizní stanici. Jejím prostřednictvím si dosáhla svých cílů i rozšiřování anti-izraelské a anti-americké propagandy.¹³⁷ Tento vzor je názornou ukázkou toho, jak útočníci umí dokonale využít vymoženosti moderních technologií ve spojitosti s médii. Tímto způsobem komunikace a za přispění internetu lze oslovit širokou veřejnost na celém světě.

Fenoménem současné moderní doby v rámci komunikace se stal jednoznačně internet, který dnes používají miliardy lidí na celém světě.¹³⁸ Internet prochází neustálým vývojem a zdokonalováním. Dalším velice využívaným způsobem jsou webové prohlížeče World Wide Web. Tento revoluční převrat ukazuje, jak internet mění sociální realitu a stává se nepostradatelným. Jeho prostřednictvím se dostaneme k řadě různých informací, které hodně využívají nejen teroristé, ale i studenti a široká veřejnost. Lze skrze ně také obchodovat. Internet nemá pouze výhody, má i svá rizika. Může docházet k úmyslnému zneužívání jednotlivců nebo organizovaných skupin, kterými jsou právě teroristické.

Pomocí internetu se velice snadno a neskutečně rychle šíří nebo sdílí nejen výše zmiňované informace, ale také textové, audiovizuální i grafické materiály. Internet se tedy stal nástrojem rozšiřování extremismu, ideologií a špatností, které jsou často na hranici zákona. Dochází tu ke kybernetickým zločinům spojených s krádeží dat, kybernetickým útokům a různým podvodům.

Internet je nástrojem pokroku a demokracie. Pro teroristy slouží hlavně jako komunikační média, zdroj informací a nástroj propagace. Komunikace je velmi rozsáhlé téma a mohla by být samotnou bakalářskou prací.

¹³⁷ JORISCH, Avi. Beacon of Hatred: Inside Hizballah's al-Manar Television. In *The Washington Institute* [online]. 2004 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/beacon-of-hatred-inside-hizballahs-al-manar-television>

¹³⁸ Internet World Stats. *World Internet Users and 2019 Population Stats* [online]. 2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

4 Protiteroristická opatření

V boji proti terorismu se vymezily dva základní přístupy. Samozřejmě, že každý z nich má svá pozitiva i negativa. V prvním případě jde o válku proti terorismu. V druhém o boj, ale i kampaň proti neodkladné bezpečnostní hrozbě.¹³⁹

V době současného globálního terorismu není možné najít takové řešení, které by tuto záležitost vyřídilo navždy. První roky 21. století nám dokázaly, že terorismus je vážnou bezpečnostní hrozbou globálního rozměru, který nelze podceňovat a je nutné ho řešit. Hlavním důvodem této hrozby je celosvětově proslulá teroristická organizace Al-Káida. Teroristické útoky obhajuje jako nutnou reakci na ozbrojené spory mezi Západem a Islámem.¹⁴⁰ „*Terorismus totiž neuznává žádné hranice a funguje jako mrak nebo jako mlhovina.*“¹⁴¹ Podle dostupných studií můžeme sledovat, že teroristické činy jsou stále krutější i násilnější.

Boj proti terorismu je bojem věčným a dlouhodobým a je rozhodně úspěšnější než válka. Velkou důležitost má i preventivní strategie. Jejím hlavním cílem je předcházet náboru dalších lidí do jejich řad, sebevražedným útokům, najít vhodná řešení politických, sociálních i ekonomických problémů v rozvojových zemích celého světa včetně světa islámského. Významnou podmínkou zdárného boje proti terorismu je diplomatické vyřešení ozbrojených bojů v islámském světě.¹⁴²

4.1 Strategie EU pro boj proti terorismu

V roce 2005 rada přijala novou strategii EU pro boj s terorismem a hlavním cílem bojovat proti terorismu na celosvětové úrovni a zvýšit tak bezpečnost v celé Evropě.

„Tato strategie spočívá na čtyřech pilířích:

- 1) *prevence,*
- 2) *ochrana,*

¹³⁹ EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace. 2.*, doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9, s. 207.

¹⁴⁰ Tamtéž, s. 233.

¹⁴¹ Tamtéž, s. 233.

¹⁴² Tamtéž, s. 233-234.

- 3) *pronásledování,*
- 4) *reakce.*¹⁴³

V souvislosti s nimi se ve strategii klade důraz na význam spolupráce se třemi zeměmi i s mezinárodními institucemi.

4.1.1 Prevence

Jedním z hlavních úkolů EU je zabývat se příčinami nábory nových teroristů včetně radikalizace. Proto rada přijala roku 2008 strategii EU pro boj proti radikalizaci a nábory teroristů. V důsledku vyskytujících se nových jevů, kterými jsou teroristické činy prováděné osamělými jedinci a používání sociálních sítí útočníky, byla v červnu 2014 tato strategie revidována. Pokyny pro členské státy ohledně provádění této revidované strategie rada odsouhlasila v prosinci roku 2014.¹⁴⁴

4.1.2 Ochrana

Další úlohou strategie EU pro boj s terorismem se stala ochrana občanů a infrastruktury a snížení zranitelnosti vůči útokům. Její součástí je rovněž ochrana vnějších hranic a strategických cílů, snížit zranitelnost špatné infrastruktury a zlepšit zabezpečení dopravy. V důsledku toho 21. dubna v roce 2016 EU přijala novou směrnici, v níž je upraveno používání údajů jmenné evidence cestujících (PNR). Členské státy tak musí během dvou let docílit souladu s novými pravidly směrnice.¹⁴⁵

4.1.3 Pronásledování

Rada EU má přímou snahu zabránit teroristům v jejich plánech a organizování teroristických útoků, a především útočníky dostat před soud.

„V zájmu dosažení těchto cílů se EU zaměřila na:

- 1) *posilování schopností jednotlivých zemí,*

¹⁴³ Evropská rada – Rada Evropské unie. *Strategie EU pro boj proti terorismu* [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>

¹⁴⁴ Tamtéž.

¹⁴⁵ Tamtéž.

- 2) zlepšení spolupráce a výměny informací mezi policejními a justičními orgány,
- 3) řešení otázky financování terorismu,
- 4) zajištění toho, aby byli teroristé připraveni o prostředky, které využívají k podpoře své činnosti a ke komunikaci.

V květnu 2015 přijaly Rada a Evropský parlament nová pravidla pro předcházení praní peněz a financování terorismu.¹⁴⁶

4.1.4 Reakce

Posledním cílem strategie EU pro boj s terorismem je připravenost zvládat, a především minimalizovat následky teroristických činů. Cílem přípravy je zlepšování schopností zvládat důsledky, harmonizovat reakci a zabývat se potřebami obětí.

„Mezi priority v této oblasti patří:

- 1) rozpracování opatření EU pro koordinaci při krizích,
- 2) revize mechanismu civilní ochrany,
- 3) rozvinutí nástrojů pro posuzování rizik,
- 4) sdílení osvědčených postupů při poskytování pomoci obětem terorismu.¹⁴⁷

Boj proti terorismu musí být prováděn v celosvětovém měřítku. Proto je nesmírně důležitá spolupráce s mezinárodními partnery. Bezpečnost EU má přímou souvislost s vývojem situace v jiných zemích, především v sousedních státech. Protiteroristická agenda zasahuje do vztahů mezi Evropskou unií a třetími zeměmi hned několika způsoby, například:

„politické dialogy na vysoké úrovni, přijímání doložek a dohod o spolupráci či specifickou pomoc, projekty se strategickými partnery určené k budování kapacit.“¹⁴⁸

¹⁴⁶ Evropská rada – Rada Evropské unie. *Strategie EU pro boj proti terorismu* [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>

¹⁴⁷ Tamtéž.

¹⁴⁸ Tamtéž.

V boji proti terorismu EU spolupracuje se zeměmi:

- 1) „na západním Balkáně,
- 2) v Africe (v oblasti Sahelu, v severní Africe, v oblasti Afrického rohu),
- 3) na Blízkém východě,
- 4) v Severní Americe,
- 5) v Asii.¹⁴⁹

Spolupráce s USA je klíčovou strategií Evropské unie. Tato spolupráce spolu s Europolem a Eurojustem dosahuje stále větší intenzity. Dalšími a neméně významnými spolupracovníky EU jsou mezinárodní i regionální organizace, které chtějí v boji proti terorismu uplatnit mezinárodní standardy. Partnery EU v boji s terorismem jsou OSN, Rada Evropy či Globální fórum. EU společně s OSN a Radou bezpečnosti OSN odsouhlasila omezující opatření směřovaná proti lidem nebo subjektům propojeným s teroristickou organizací Al-Káida.¹⁵⁰

4.2 Boj proti terorismu v rámci České republiky

V závěru bakalářské práce bych chtěl popsat boj proti terorismu v naší zemi, tedy v České republice. Myslím si, že terorismus u nás tolik, jako v jiných, podstatně větších zemích nehrozí, jelikož jsme malá země, tak pro Islámský stát nejsme nijak podstatní. Pro své teroristické útoky si útočníci vybírají velmoci s větší důležitostí a podstatně rozsáhlejší ekonomikou.

Naše země, se nachází v celkem bezpečné zóně. Proto v ní nejsou politické, kulturní, náboženské ani jiné rozdíly. Vládne tu demokracie, která respektuje základní lidská práva. Terorismus v České republice dělíme na terorismus domácí a zahraniční.¹⁵¹

¹⁴⁹ Evropská rada – Rada Evropské unie. *Strategie EU pro boj proti terorismu* [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>

¹⁵⁰ Tamtéž.

¹⁵¹ FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7, s. 73.

„Terorismus je fenoménem, který může zásadním způsobem otrást kterýmkoli státem, včetně České republiky. Útoky nebo pokusy o útoky, ke kterým v Evropě či jinde ve světě dochází, musí být pro Českou republiku varováním.“¹⁵²

Protiteroristická politika, je politika, která má snahu ovlivnit šíření terorismu v České republice. Částečně patří do bezpečnostní politiky státu a má vliv na vnitřní i vnější bezpečnostní politiku. Terorismus 21. století je nazýván vojenskou hrozbou.¹⁵³

Musím podotknout, že již několik osob České republiky, které žijí v zahraničí se stalo oběťmi teroristických činů. Náš stát se na možnost terorismu soustavně připravuje. Navrhuje určitá opatření, jimiž se zabývají příslušné vládní dokumenty.

Ze strany mezinárodního terorismu je Česká republika brána jako stát aktivně zapojený do současné etapy celosvětového protiteroristického úsilí, a tím i jako možný cíl. Asi největším rizikem je skutečnost, že Česká republika je tranzitním místem, ale také místem pro krátký pobyt osob, které jsou podezřelé ze spojení s teroristickou organizací. V zahraničí bylo od roku 2001 zadrženo a odsouzeno již několik desítek lidí, podezřelých z trestných činů, majících naše vízum. Je nutné podotknout, že Českou republiku použili pouze jako přestupní stanici při cestě do jiné země, kde prováděli nezákonnou činnost.¹⁵⁴

Základní podmínkou úspěchu v boji proti terorismu je možnost bezpečnostních složek včas zjistit informace o cílech nebo aktivitách teroristických organizací. Zcela klíčová je spolupráce mezi jednotlivými bezpečnostními složkami nejen v České republice, ale i v zahraničí. U nás jsou to složky zpravodajské a policejní, které se doplňují a spolupracují. Obě tyto složky se podílejí na sledování konkrétních podezřelých osob. Musí být zkvalitňovány podmínky pro vykonávání činnosti bezpečnostních složek České republiky. Provádí se preventivní analýzy a dochází

¹⁵² Ministerstvo vnitra České republiky. *Dokumenty – Terorismus: Strategie České republiky pro boj proti terorismu* [online]. © 2019, 29. 7. 2010 [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>

¹⁵³ MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9, s. 383.

¹⁵⁴ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 116.

k jejich porovnávání se zahraničními. Probíhají také parlamentní kontroly zpravodajských služeb.¹⁵⁵

Nesmírně důležité je bojovat proti financování terorismu. Ovšem získávání potřebných informací a dat z bankovníctví není zrovna snadné. Tento systém by bylo potřeba zjednodušit.¹⁵⁶

Dalším bodem je boj proti kybernetickým hrozbám. Zatím v ČR došlo jen k pokusům o zneužití internetového bankovníctví. Proto je do budoucna zapotřebí zajistit větší ochranu proti kybernetickým útokům, aby nedošlo k závažnějším škodám.¹⁵⁷

„Miliony osob mohou náhle zjistit, že jim doma nesvítí světlo, neteče voda, nefunguje telefon, televize ani neblinkne, rádio mlčí a nakupovat lze jen za hotové.“¹⁵⁸

„Základní principy v boji proti terorismu v České republice:

- 1) soulad boje s terorismem s Bezpečnostní strategií ČR a dalšími klíčovými dokumenty;*
- 2) respektování principů demokracie a ochrany lidských práv;*
- 3) spolupráce a sdílení informací mezi zainteresovanými institucemi;*
- 4) prohlubování zapojení České republiky do mezinárodních aktivit (neznamená to však přenášet aktivity, které jsme schopni řešit na národní a lokální úrovni);*
- 5) budování a prohlubování důvěry mezi stejně smýšlejícími zahraničními partnery;*
- 6) prověřování (cvičení) schopností čelit hrozbě terorismu;*
- 7) vzdělávání;*
- 8) aktivní přístup při prevenci hrozeb;*
- 9) informování veřejnosti v účelném a přiměřeném rozsahu;*

¹⁵⁵ SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4, s. 118.

¹⁵⁶ Tamtéž, s. 124.

¹⁵⁷ Tamtéž, s. 125.

¹⁵⁸ Tamtéž, s. 125.

10) *maximální pomoc, podpora a ochrana subjektům, které poskytnou informace o připravovaných teroristických akcích.* ¹⁵⁹

Celkem shrnuto terorismus je stálou hrozbou nejen pro Českou republiku, ale i pro celý svět, a proto musíme být neustále obezřetní a ve střehu.

¹⁵⁹ Ministerstvo vnitra České republiky. *Dokumenty – Terorismus: Strategie České republiky pro boj proti terorismu* [online]. © 2019, 29. 7. 2010 [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>

5 Závěr

V současné době neexistuje zatím žádné reálné řešení, které by dokázalo zastavit hrozby a uskutečňování teroristických činů. I přes veškerá úsilí všech bezpečnostních složek demokratických zemích, není možné zajistit dokonalou ochranu ani bezpečnost. Terorismus se tak stal celosvětovým problémem, a právě proto je nezbytně nutná spolupráce při přípravě protiteroristických opatření. Je zapotřebí ujasnit si určitá pravidla a postupy proti teroristickým organizacím, které se stávají prostřednictvím moderních technologií stále nebezpečnějšími.

Za nejpodstatnější považuji zastavení přínosu financí teroristickým organizacím. Pokud nebudou mít dostatek finančních prostředků, tak nebudou moci provádět teroristické činy. Zbraně, bomby i všechno ostatní, co potřebují teroristé ke svým akcím totiž stojí nemalé peníze. Je tedy nesmírně důležité, aby měla na boji s terorismem největší podíl mezinárodní spolupráce. Pokud nedojde ke sjednocení názorů, bude tento boj marný. Každá forma terorismu je pro veřejnost špatná. Dokáže silně ovlivnit jak sociální, politickou, tak i hospodářskou sféru. Důsledky mají vždy fatální následky. Škody bývají nevyčísitelné a ze všeho nejhorší bývají ztráty na lidských životech nevinných lidí. V boji proti terorismu hrají velkou, a především nezastupitelnou roli i zpravodajské služby jednotlivých zemí. Významnou úlohu v boji proti terorismu má také trestní právo a legislativa Evropské unie, kterou jsem již výše zmiňoval.

Po dopsání bakalářské práce jsem dospěl k závěru, že zásadním rozdílem mezi terorismem 20. století a 21. století je využití moderních technologií. Fenomémem 21. století se stal jednoznačně internet. Prostřednictvím internetu mají teroristé velké možnosti. Novou metodou terorismu 21. století je právě kyberterorismus.

Dalším moderním způsobem současnosti je využití mobilních telefonů, a to nejen ke komunikaci, ale i jako dálkové odpalovací zařízení bomb. Moderní technologie 21. století umožňují teroristům nové způsoby, jak využít biologického či chemického terorismu.

V jednotlivých bodech své bakalářské práce jsem popsal různá témata týkající se terorismu i boje s ním, a to od samotné historie až po současnost. Jde o velice aktuální téma, proti němuž je veden neustálý a zatím neúspěšný boj. K této práci jsem využil nejen odbornou literaturu, ale i níže uvedené internetové zdroje.

6 Seznam použité literatury

BONANATE, Luigi. *Mezinárodní terorismus*. Přeložil Josef HAJNÝ. Praha: Columbus, 1997. Edice XX. století. ISBN 80-85928-45-0.

BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus II*. Praha: Police history, 1999. ISBN 80-902670-4-1.

BRZYBOHATÝ, Marian. *Terorismus*. Praha: Police History, 1999. ISBN 80-902670-1-7.

CORTE IBÁÑEZ, Luis de la. *Logika terorismu*. Přeložila Jana NOVOTNÁ. Praha: Academia, 2009. Historie (Academia). ISBN 978-80-200-1724-6.

DANEŠ, František, Josef FILIPEC, Jaroslav MACHAČ a Vladimír MEJSTRÍK. *Slovník spisovné češtiny pro školu a veřejnost. 2.*, opravené a doplněné vydání. Praha: nakladatelství Academia, 2001. ISBN 80-200-0493-9.

DAVID, Vladislav a Michal MALACKA. *Fenomén mezinárodního terorismu*. Praha: Linde, 2005. Vysokoškolské právnické učebnice. ISBN 80-7201-524-9.

DOLNIK, Adam. *Understanding terrorist innovation: technology, tactics and global trends*. New York: Routledge, Taylor & Francis Group, 2007. Contemporary terrorism series. ISBN 0-203-08894-8.

EICHLER, Jan. *Terorismus a války v době globalizace. 2.*, doplněné vydání. Praha: Karolinum, 2010. ISBN 978-80-246-1790-9.

Encyklopedie světový terorismus. Praha: Svojtka & Co., 2001. ISBN 80-7237-340-4.

FILIPEC, Ondřej. *Fenomén terorismus: česká perspektiva*. Olomouc: Univerzita Palackého v Olomouci, 2017. ISBN 978-80-244-5040-7.

HARMON, Christopher C. *Terrorism today*. 2nd ed. New York: Routledge, 2008. Cass series on political violence. ISBN 0-203-93358-3.

JIROVSKÝ, Václav. *Kybernetická kriminalita: nejen o hackingu, crackingu, virech a trojských koních bez tajemství*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1561-2.

MAKARIUSOVÁ, Radana. *Terorismus, globální terorismus a éra al-Káidy*. Praha: Metropolitan University Prague Press, 2013. ISBN 978-80-86855-95-0.

- MAREŠ, Miroslav. *Terorismus v ČR*. Brno: Centrum strategických studií, 2005. ISBN 80-903333-8-9.
- MAREŠ, Miroslav. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. *Obrana a strategie*. 2004, 4(1). ISSN 1802-7199.
- MCNAB, Chris. *Jak přežít cokoli a kdekoli: příručka pro přežití za každých podmínek a v jakémkoli prostředí*. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3116-2.
- MIKA, Otakar J. *Současný terorismus: řešení krizových situací*. Praha: Triton, 2003. ISBN 80-7254-409-8.
- NATHANSON, Stephen. *Terrorism and the ethics of war*. New York: Cambridge University Press, 2010. ISBN 978-0-521-19995-7.
- OSVALDOVÁ, Barbora a Jan HALADA. *Praktická encyklopedie žurnalistiky*. 2., doplněné vydání. Praha: Libri, 2002. ISBN 80-7277-108-6.
- ROSŮLEK, Přemysl. *Média & politika: vybrané problémy: modernita, propaganda, politický marketing, agenda-setting, terorismus, žurnalistika*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2009. ISBN 978-80-7043-841-1.
- ŘEHÁK, David, Pavel FOLTIN a Richard STOJAR. *Vybrané aspekty soudobého terorismu*. Praha: Ministerstvo obrany České republiky – Agentura vojenských informací a služeb, 2008. ISBN 978-80-7278-443-1.
- SEDLÁČKOVÁ, Lucie. *Islám v médiích: mediální reprezentace sporu o karikatury islámského proroka Mohameda v Mladé frontě DNES*. Liberec: Bor, 2010. Jazyky a texty. ISBN 978-80-86807-65-2.
- SCHWENKENBECHER, Anne. *Terrorism: a philosophical enquiry*. New York: Palgrave Macmillan, 2012. ISBN 978-0-230-36398-4.
- SOULEIMANOV, Emil a Mitchell A. BELFER. *Terorismus: pokus o porozumění*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON), 2010. Sociologické aktuality. ISBN 978-80-7419-038-4.
- Terorismus a my: základy sebeobrany*. Praha: Computer Press, 2001. ISBN 80-7226-584-9.

WILKINSON, Paul. *Terrorism versus democracy: the liberal state response*. Portland: Frank Cass, 2001. ISBN 0714681652.

Internetové zdroje

DE CEBALLOS, Peral J., F. TURÉGANO-FUENTES, D. PEREZ-DIAZ, M. SANZ-SANCHEZ, C. MARTIN-LLORENTE a JE GUERRERO-SANZ. *Critical Care* [online]. 2004, 9(1) [cit. 2019-10-28]. DOI: 10.1186/cc2995. ISSN 1364-8535. Dostupné z: <http://ccforum.biomedcentral.com/articles/10.1186/cc2995>

DENNING, Dorothy E. Activism, Hacktivism, and Cyberterrorism: The Internet as a Tool for Influencing Foreign Policy. In *IWS – The Information Warfare site* [online]. [cit. 2019-10-16]. Dostupné z: <http://www.iwar.org.uk/cyberterror/resources/denning.htm>

DUNN, John E. The world's 10 most dangerous cyberwarfare attacks. In *Techworld* [online]. 13. 3. 2015 [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: <https://www.techworld.com/security/worlds-10-most-dangerous-cyberwarfare-attacks-3601660/>

Evropská rada – Rada Evropské unie. *Strategie EU pro boj proti terorismu* [online]. 25. 10. 2018 [cit. 2019-07-05]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/fight-against-terrorism/eu-strategy/>

FireEye. *What is a Zero-Day Exploit* [online]. © 2019 [cit. 2019-10-13]. Dostupné z: <https://www.fireeye.com/current-threats/what-is-a-zero-day-exploit.html>

GANOR, Boaz. Terror as a Strategy of Psychological Warfare. In *International Institute for Counter-Terrorism* [online]. 15. 7. 2002 [cit. 2019-10-28]. Dostupné z: <https://www.ict.org.il/Article/827/Terror-as-a-Strategy-of-Psychological-Warfare#gsc.tab=0>

GORDON, George N. Communication. In *Encyclopaedia Britannica* [online]. [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/communication>

Internet World Stats. *World Internet Users and 2019 Population Stats* [online]. 2019 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.internetworldstats.com/stats.htm>

JORISCH, Avi. Beacon of Hatred: Inside Hizballah's al-Manar Television. In *The Washington Institute* [online]. 2004 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://www.washingtoninstitute.org/policy-analysis/view/beacon-of-hatred-inside-hizballahs-al-manar-television>

KINDLOVÁ, Pavlína. Před 10 lety udeřili v Londýně teroristé. Nyní se městem volně procházel muž s vlajkou IS. In *Lidovky.cz* [online]. 7. 7. 2015 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/prochazel-se-s-vlajkou-is-londynem-policie-celi-kritice-10-let-po-utocich-v-metru.A150706_130747_In_zahranici_ele

Lidovky.cz. Kamion vjel v Berlíně do davu na vánočním trhu: nejméně 12 mrtvých a 48 raněných [online]. 19. 12. 2016 [cit. 2019-11-24]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/svet/nakladni-auto-vjelo-v-berline-do-davu-na-vanocnim-trhu.A161219_203651_In_zahranici_mpr

MAREŠ, Petr. Stručná historie terorismu. In *Manipulátoři.cz* [online]. 27. 3. 2018 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://manipulatori.cz/strucna-historie-terorismu/>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Definice pojmu terorismus* [online]. © 2019, 29. 7. 2009 [cit. 2019-07-06]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/definice-pojmu-terorismus.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Dokumenty – Terorismus: Strategie České republiky pro boj proti terorismu* [online]. © 2019, 29. 7. 2010 [cit. 2019-10-17]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/dokumenty-454055.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Kybernetický terorismus, kyberterorismus* [online]. © 2019 [cit. 2019-10-12]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/kyberneticky-terorismus-kyberterorismus.aspx>

Ministerstvo vnitra České republiky. *Typologie terorismu* [online]. © 2019, 9. 6. 2009 [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: <https://www.mvcr.cz/clanek/typologie-terorismu.aspx?q=Y2hudW09Mw%3d%3d>

Oficiální portál Informačního centra o NATO. *CBRN terorismus – vážná hrozba 21. století* [online]. 10. 5. 2005 [cit. 2019-10-14]. Dostupné z: http://www.natoaktual.cz/cbrn-terorismus-vazna-hrozba-21-stoleti-d9o-/na_analyzy.aspx?c=A050510_094008_na_analyzy_m02

Parlament České republiky. *Vládní návrh zákona o kybernetické bezpečnosti a o změně souvisejících zákonů (zákon o kybernetické bezpečnosti)* [online]. 2014 [cit. 2019-10-15]. Dostupné z: <https://webcache.googleusercontent.com/search?q=cache:0y0CSnKTuI8J:https://www.psp.cz/sqw/text/orig2.sqw%3Fidd%3D90888+&cd=1&hl=cs&ct=clnk&gl=cz>

U. S. Department of State. *Country Reports on Terrorism 2011: National Counterterrorism Center: Annex of Statistical Information* [online]. [cit. 2019-10-08]. Dostupné z: <http://www.state.gov/j/ct/rls/crt/2011/195555.htm>

Valka.cz. *Terorismus: Definice terorismu* [online]. 20. 1. 2001 [cit. 2019-11-02]. Dostupné z: <https://www.valka.cz/327-Terorismus>

7 Přílohy

Příloha 1 Charakteristika terorismu, guerilly a tradiční války jako způsob násilného boje

Tabulka 1 Charakteristika terorismu, guerilly a tradiční války jako způsob násilného boje¹⁶⁰

Charakteristika subverzivního terorismu, guerilly a konvenční války jako způsobů násilného boje

	Konvenční válka	Guerilla	Terorismus
Jednotky nasazené do boje	Velké (armády, sbory, divize)	Střední (čety, roty, prapory)	Malé (obvykle méně než deset osob)
Zbraně	Plný rozsah vojenské bojové techniky (letecké síly, obměná technika, dělostřelectvo atd.)	Většinou pěchotní typy lehkých zbraní, někdy též část dělostřelectva	Ruční zbraně, ruční granáty, pušky a specializované zbraně, např. bomby v autech, bomby odpalované na dálku, tlakové bomby
Taktika	Obvykle kombinované operace zahrnující několik druhů vojenských sil	Taktika komand	Speciální taktika: únosy, atentáty, výbuchy aut, brání rukojmí atd.
Terče	Většinou vojenské jednotky, průmyslová a dopravní infrastruktura	Většinou vojenský, policejní a administrativní personál jakož i političtí oponenti	Státní symboly, političtí oponenti a obecně veřejnost
Zamýšlený účinek	Fyzické zničení	Především vojenské oslabení nepřítele	Psychický nátlak
Kontrola teritoria	Ano	Ano	Ne
Uniforma	Nošení uniformy	Často nošení uniformy	Ne nošení uniformy
Rozeznatelnost válečných zón	Geograficky rozeznatelná válka	Válka omezena na zemi sporu	Nerozeznatelné válečné zóny
Mezinárodní legalita	Ano, pokud je vedena podle pravidel	Ano, pokud je vedena podle pravidel	Ne
Domácí legalita	Ano	Ne	Ne

¹⁶⁰ MAREŠ, Miroslav. Vymezení pojmů terorismus, válka a guerilla v soudobé bezpečnostní terminologii. *Obrana a strategie*. 2004, 4(1). ISSN 1802-7199, s. 26.